

Programma 2 Wagening

Waarom dit programma?

Voor de gemeente Wageningen staat voorop dat onze leefomgeving groen, duurzaam en toekomstbestendig is voor onze inwoners en onze organisaties voor nu en later.

Wonen

De druk op de woningmarkt is onverminderd hoog. De woningbouwopgave richt zich op het realiseren van ongeveer 3.500 nieuwe woningen in Wageningen tot 2040. Daarbij ligt de focus op 3.000 woningen tot 2030. Er zijn in 2024 een aantal (planologische) mijlpalen behaald. Zo is het afsprakenkader, inclusief de woningprogrammering, van De Dreijen (fase 2) vastgesteld, is de Menzislocatie aangekocht en is de BOPA-aanvraag gestart voor Vadapark. Verder zijn er juridisch-planologische procedures gestart of doorlopen voor een aantal woningbouwprojecten. Ook zijn er in 2024 aan de Marijkeweg 350 studentenwoningen opgeleverd.

Om de woningbouwopgave te kunnen realiseren, zijn de in 2022 vastgestelde zoekgebieden voor woningbouwlocaties vastgesteld in de Visie Bebouwde Kom. De zoekgebieden hebben nu definitief een plek in de ruimtelijke ontwikkeling van Wageningen voor de komende jaren. Voor een aantal locaties is de verdere voorbereiding gestart, waaronder de locatie Menzis. De verkenning van de andere locaties, onder andere Oksel en Entree van Wageningen, is gestart. Daarnaast zijn ook andere instrumenten uitgewerkt om de woningbouw te versnellen en op te hogen. De herijking van de woningmarktstrategie vastgesteld, met hierin een nieuw toetsingssysteem en volkshuisvestelijk kader. Er is een onderzoek opgestart naar een vereveningsfonds sociale woningbouw en is het Programma Kostenverhaal (ter vervanging van de Nota Bovenwijkse Voorzieningen) in voorbereiding. Ook is het splitsingsbeleid van woningen vastgesteld.

De vergrijzing is een van de belangrijkste oorzaken van de huishoudensgroei voor de komende jaren. Uitgangspunt is dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig wonen in een passende woning. In 2024 is samen met de woon(zorg)partners een gezamenlijke woonzorgvisie en uitvoeringsagenda opgesteld. Daarin is aandacht voor voldoende nultredenwoningen en het geclusterd en zorggeschikt wonen. Realisatie vindt plaats in zowel bestaande bouw als nieuwbouw. In 2024 is het (tweejaarlijkse) onderzoek gedaan van de woonbehoeften op basis van demografische ontwikkeling. De uitkomst van dit onderzoek komt in grote lijnen overeen met de vastgestelde woningbouwopgave. Ten behoeve van betaalbaarheid van woningen zijn er prestatieafspraken gemaakt met de Woningstichting over de realisatie van de benodigde 814 sociale huurwoningen tot 2030. Er zijn inmiddels 136 sociale huurwoningen gerealiseerd. De nieuwe woningmarktstrategie zet in op 70% betaalbaarheid per plan. In de plannen van komende projecten Duivendaal, Vadapark, Kolkakkerweg en De Dreijen zijn ook betaalbare woningen, waaronder sociale huur, opgenomen. In het kader van de wet betaalbare huur is het gemeentelijk meldpunt Wet goed verhuurderschap uitgebreid.

In het kader van de wet goed verhuurderschap en de wet betaalbare huur is het gemeentelijk meldpunt uitgebreid en daarnaast zijn voorbereidingen gestart met de instelling van een huurteam.

Klimaat, groen en energietransitie

Ook de energietransitie, klimaatadaptatie en een versterking van de biodiversiteit zijn vraagstukken met een forse ruimtelijke impact en dit vraagt om een integrale benadering. De Routekaart Wageningen Klimaatneutraal 2030-2040 vormt de leidraad voor het Wageningse klimaatbeleid. Een groot deel van de Wageningse CO₂ uitstoot is toe te schrijven aan de gebouwde omgeving: woningen, bedrijven en instellingen. Om de klimaatdoelen te halen moet de verduurzaming van de gebouwde omgeving versnellen. Hiervoor werken we samen met onze lokale (klimaat)partners en inwoners, met regio, provincie en rijk, aan projecten en beleidsinstrumenten. Daarbij hebben we extra aandacht voor inwoners met een laag inkomen, zodat iedereen mee kan doen aan de energietransitie. De resterende energievraag moet duurzaam ingevuld door onder andere lokale duurzame opwek van energie. Waarbij de beperkte netcapaciteit en schaarse ruimte een uitdaging vormen.

Wageningen zet in op een groene en biodiverse leefomgeving. De biodiversiteit is wereldwijd afgenomen. In Wageningen willen we dit op lokaal niveau omkeren en werken aan een toename van de biodiversiteit. Hiervoor is in 2024 het biodiversiteitsplan verder uitgewerkt en bijna afgerond. Het bomenbeleidsplan is in 2024 vastgesteld en het bestuur van het Landschapsfonds is aan het werk om initiatieven die de landschappelijke, natuur- cultuur- en recreatiewaarde verbeteren, te ondersteunen.

We vinden het belangrijk dat groen en natuur in het buitengebied en de stad met elkaar verbonden is. Nieuwe bebouwing in onze stad willen we natuurinclusief uitvoeren. Het omgaan met klimaatverandering vraagt van ons een andere manier van omgaan met onze leefomgeving. Dit betekent vergroening van de stad en het anders omgaan met ons watersysteem.

Toekomstbestendige leefomgeving

Naast een groene leefomgeving hebben we gewerkt aan een toekomstbestendige leefomgeving. Er is een continue druk op onze ruimte. We willen dat onze inwoners prettig, veilig en gezond kunnen wonen, werken en recreëren. Onze stad kent ook een rijk verleden en dit is zichtbaar. Cultuurhistorie houden we zichtbaar en vieren we. De focus voor cultuurhistorie lag in 2024 voornamelijk op advisering bij vergunningvragen en verduurzaming van monumenten. Tevens zijn we in 2024 gestart met de voorbereidingen voor het programma Erfgoed.

Voedsel

Ook de voedseltransitie is een speerpunt van de gemeente. In 2024 hebben we verdere stappen gezet in de uitvoering van onze Voedselagenda 2021-2030 met de titel 'Wageningen Eet Duurzaam, Gezond en Samen'. Dit deden we door de productie en consumptie van duurzaam geteeld voedsel uit de regio te vergroten, de voedselomgeving van scholen en wijken gezonder te maken, voedselverspilling tegen te gaan en in te zetten op meer plantaardige eiwitten bij boeren, horeca en consumenten. Hierin werken we nauw samen met Wageningse inwoners, bedrijven, de vakgroep WUR, en met andere gemeenten in de Regio Foodvalley en de landelijke overheid.

Economie en Binnenstad

In de Wageningse economische structuur zijn de verschillende onderdelen met elkaar vervlochten: MKB, kenniseconomie, de binnenstad met zijn horeca en detailhandel en toerisme & recreatie. In 2024 hebben we samen met ondernemers en organisaties uit de stad een economische visie 'op de weg naar een impact economie' opgesteld. Dit hebben we gedaan door intensieve samenwerking met de ondernemers. Bijvoorbeeld door het organiseren van bijeenkomsten waarin bijna 100 ondernemers en vertegenwoordigers van bedrijven en instellingen hun visie hebben gegeven op de economie van de toekomst. Ook hebben ondernemers het proces begeleid door deelname aan klankbordgroep van de visie en uitvoeringsprogramma Economie. We blijven investeren in waardevolle (regionale) samenwerkingen zoals de KennisAs en verstevigen opgebouwde relaties met ondernemers. Wij spreken regelmatig met ondernemersorganisaties als WOC en SOW en zijn actief deelnemer van de Wageningen Economic Board (WEB). Er hebben in 2024 veelvuldig bedrijfsbezoeken plaatsgevonden. Vooruitlopend op de uitvoeringsagenda zijn in 2024 al de eerste stappen gezet om de doelen van de visie te concretiseren en realiseren. De aandacht van onze economie richt zich steeds meer op sociale aspecten en circulariteit en op een duurzame groei van de economie. We werken hiervoor intensief samen met de (buur-/regio-) gemeenten en de Economic Board in de regio FoodValley.

In de binnenstad hebben we in 2024 verder gewerkt aan de voorbereiding van de plan- en contractvorming voor de projecten Stadsgracht en Vrijheidskwartier en is het haalbaarheidsonderzoek gestart voor een gebouwde parkeervoorziening. We hebben bovendien een programmamanager binnenstad aangesteld om te zorgen dat de projecten in de binnenstad in afstemming met elkaar goed doorlopen.

Mobiliteit

Voor het functioneren van de stad Wageningen is het belangrijk dat mensen zich comfortabel en veilig kunnen verplaatsen en verblijven. De groei van Wageningen (en de regio) zorgt voor een toenemende druk op het mobiliteitssysteem. De regionale verstedelijkingsstrategie is een kader waarbij het over groei in balans gaat. In 2024 is de Visie Bebouwde Kom en daarmee het strategisch mobiliteitsbeleid vastgesteld. We zetten in op een mobiliteitstransitie. We geven voorrang aan schone manieren van vervoer die zo min mogelijk ruimte innemen en richten de bebouwde kom zo in dat Wageningers vanaf 8 jaar zelfstandig en veilig deel kunnen nemen aan het verkeer. De manier waarop de infrastructuur en wijken zijn ingericht is ook van belang voor de gezondheid van de inwoners van Wageningen. Hoe meer er gelopen en gefietst wordt, hoe beter dit is voor de gezondheid, het klimaat, de leefomgeving en de sociale interactie. Goede openbaarvervoervoorzieningen dragen hier ook aan bij. We verwachten met een aantal mobiliteitshubs, deelmobiliteit en parkeren op afstand een verdere bijdrage aan de mobiliteitstransitie te kunnen leveren. In het omgevingsprogramma mobiliteit geven we hier in 2025 verdere invulling aan.

Beoogd maatschappelijk effect

Voor programma 2 Wageningen Fysiek zijn voor 2024 bij de volgende onderwerpen ambities vastgesteld:

- 2.1 Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit
- 2.2 Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat
- 2.3 Een groene en bio-diverse leefomgeving
- 2.4 Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving
- 2.5 Klimaatneutraal in 2030-2040
- 2.6 Een veilige en gezonde leefomgeving
- 2.7 Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een passende woning
- 2.8 Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet

Deze ambities zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welke doelen wilden we bereiken om te komen tot de ambitie?
- Welke resultaten heeft het opgeleverd?

2.1 Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit

Wat wilden we bereiken?

Wageningen wil dat de infrastructuur in Wageningen en het gebruik hiervan zo is dat mobiliteit op een duurzame wijze bijdraagt aan een goed functionerende economie, gezondheid, verkeersveiligheid en sociale participatie.

Wat hebben we bereikt?

2.1.1 Goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten, 'inclusief' voor alle inwoners en bezoekers.

Toelichting

Omgevingsprogramma mobiliteit

De Visie bebouwde kom, en daarmee het strategisch mobiliteitsbeleid is in 2024 vastgesteld. De werkzaamheden voor het Omgevingsprogramma zijn gestart. Voor de benodigde bereikbaarheidsanalyse en de studie naar 30 km per uur hebben we het regionaal verkeersmodel nodig. Oplevering van het verkeersmodel is herhaaldelijk uitgesteld tot 2025. In 2024 was ook het inwonersberaad over mobiliteit in voorbereiding. Dit inwonerberaad levert ook input voor het Omgevingsprogramma Mobiliteit.

Stimuleren lopen door goede looproutes en aantrekkelijk verblijfsgebieden

In het Binnenveld is het gebied waar alleen motorvoertuigen mogen rijden met een ontheffing vergroot met delen van de Kanaalweg en Slagsteeg. Hierdoor zijn meer wegen aantrekkelijker en veiliger geworden voor fietsers en wandelaars. Samen met onze buurgemeenten is gerealiseerd dat bij wegwerkzaamheden aan het hoofdwegenet (bijvoorbeeld aan de rondweg Veenendaal) de navigatiesystemen geen alternatieve routes voor het doorgaand autoverkeer via het Binnenveld aanbieden.

Met input van 465 inwoners zijn de looproutes in Wageningen in beeld gebracht en is een concept-looproutenetwerk gedefinieerd. We verwerken dit concept in het Omgevingsprogramma Mobiliteit. Als gemeente nemen we deel aan het Nationaal Masterplan Lopen en zijn we partner van het Platform ruimte voor lopen.

Bij de herinrichting van de Churchillweg is veel aandacht gegeven aan toegankelijkheid. Zo is op het trottoir geleidemarkering voor blinden en slechtzienden aangelegd, bushaltes zijn conform de laatste normen voor toegankelijkheid gerealiseerd.

Bevorderen fiets door goede fietsroutes

Een groot deel van de Churchillweg, onderdeel van het Pico Bello Pad, is heringericht als fietsstraat en in 2024 opengegaan. Met de herinrichting van het tweede deel Churchillweg is gestart. Op het kruispunt Nieuwe Singel – Agro Businesspark is de voorrangssituatie aangepast. De fietsroute heeft nu voorrang op het autoverkeer. Ook is een voetpad aangelegd voor voetgangers tussen de bushalte en het Business & Science Park Wageningen (BSPW).

(Hoogwaardig) openbaar vervoer

De reistijd voor lijn 303 tussen station Ede-Wageningen en Wageningen is korter geworden nu deze lijn in Ede via de Parklaan rijdt. Tussen Arnhem en Wageningen Busstation rijden nieuwe emissieloze bussen (Trolley 2.0). De bushaltes op de Churchillweg zijn conform de eisen voor toegankelijkheid gerealiseerd. Vanwege de werkzaamheden aan de Beatrixlaan heeft lijn 89 het hele jaar via de Rooseveltweg gereden.

De provincie Gelderland is gestart met de voorbereiding van de aanbesteding voor het openbaar vervoer. Op diverse manieren hebben we hiervoor input geleverd: regio Foodvalley heeft samen met regio Arnhem-Nijmegen een pleidooi geschreven voor beter openbaar vervoer. Aanvullend hierop heeft Wageningen nog een aantal wensen kenbaar gemaakt. We hebben stevig gereageerd op het ontwerp Programma van Eisen. Zowel door Foodvalley als door de gemeente zelf met een gezamenlijk brief van WUR en de op de Wageningen Campus gevestigde bedrijven en organisaties.

Beoogde resultaten

- In 2024 is er een Omgevingsprogramma mobiliteit. Met onder andere:
 - - Doelstellingen omvang benodigde mobiliteitstransitie en maatregelen hoe deze transitie te bereiken.
 - - Beleid voor deelmobiliteit en hubs.
 - - Beleid voor autoluwe wijken en buurten.
 - - (Nieuwe/vastgestelde) doelen en subdoelen worden in begroting 2025 verwerkt.
- Stimuleren lopen door middel van goede, aantrekkelijke en toegankelijke looproutes en door aantrekkelijke verblijfs-/voetgangersgebieden.
- Bevorderen fiets door goede fietsroutes binnen Wageningen en naar omliggende gemeenten. Conform de update fietsnetwerkaart netwerkvisie (2023).
- Samen met regio Foodvalley en provincies wordt gewerkt aan hoogwaardig openbaar vervoer.
- We monitoren jaarlijks de ongevallen en verkeersslachtoffers (doel: in 2026 gebeuren er ten opzichte van 2019 minder ongelukken en vallen er minder verkeersslachtoffers in het verkeer in de stad).
- Educatie, voorlichting en handhaving ter voorkoming van ongevallen (in samenwerking met regio Foodvalley).

Wat hebben we bereikt?

2.1.2 Een verkeersveilige woon-, werk-, school- en leefomgeving.

Toelichting

Bewoners hebben invloed

Via het Meldpunt Openbare Ruimte zijn 269 meldingen binnengekomen die betrekking hebben op kleine verkeersvragen en -knelpunten. Al deze meldingen zijn beantwoord. De gemiddelde doorlooptijd van deze meldingen was vier dagen. Waar mogelijk zijn maatregelen genomen. Zo zijn er invalide-opritjes geplaatst en zijn aan het Nudepark een ontbrekend stukje trottoir en kanalisatiestrepen aangebracht. In vier gevallen zijn snelheidsdisplays geplaatst.

Veilige wegen

De maximumsnelheid op het Plantsoen, Stationsstraat en Walstraat is gewijzigd van 50 km per uur naar 30 km per uur. Op de kruising Marijkeweg – Voorburglaan zijn maatregelen getroffen: de maximumsnelheid in de bocht Marijkeweg is teruggebracht naar 30 km per uur, met markering en plakdrempels is de situatie veiliger gemaakt. Tevens is het besluit genomen om de hele Marijkeweg af te waarderen. Ook zijn er bij de school attentiezuilen geplaatst.

Verkeersveiligheid

In 2024 vonden 137 ongevallen plaats (voorlopige cijfers). Daarbij was sprake van 1 dodelijk slachtoffer en 25 gewonden. Voor met merendeel waren dit fietsers. Dit aantal ligt hoger dan in de jaren 2017-2019 (gemiddeld 119 ongevallen per jaar, waarvan 19 met gewonden en 1 met dodelijk slachtoffer).

We hebben acties op het vlak van educatie, voorlichting en handhaving uitgevoerd. Zo hebben we meegedaan aan de regionale campagnes 'Wij gaan weer naar school' en 'fietsverlichting'. Vanwege het belang doen we dit jaarlijks. We dragen bij aan educatie en lesmateriaal voor basisscholen en ondersteunen vrijwilligers bij het praktisch verkeersexamen. Deze acties hebben een positief effect op het gewenste verkeersgedrag en daarmee op de verkeersveiligheid.

Goed inframanagement

Voor de binnenstad is een nieuw bordenplan gemaakt. Hiermee lossen we onduidelijkheden en tegenstrijdigheden op. Dit bordenplan wordt gefaseerd uitgerold. In 2024 is ongeveer 50% van het bordenplan uitgevoerd. Samen met WUR is op de campus geïnventariseerd welke bebording en markering niet voldoen. In 2025 gaat WUR de benodigde aanpassingen uitvoeren.

Parkeren

In 2024 is gestart met een aantal onderzoeken: voor de hele bebouwde kom wordt het parkeeraanbod en parkeerdruk in beeld gebracht, het haalbaarheidsonderzoek naar een tijdelijke parkeergarage op de Gevangentoren is gestart, de nieuwe parkeerkencijfers van CROW zijn naast de huidige parkeernormen van Wageningen gelegd. Resultaten hiervan zullen in 2025 verwerkt worden tot beleid en uitvoeringsmaatregelen.

Voor parkeerregulering en vereenvoudigen van de handhaving is de digitale parkeerbalie belangrijk. In 2024 is deze uitgebreid met werknemers en zakelijke vergunningen. In de Visie openbare laadinfrastructuur 2030 is besloten om elektrische voertuigen niet meer uit te zonderen van betaald parkeren en parkeren voor vergunninghouders. Dit besluit is verwerkt in de Verordening parkeerbelastingen 2025.

Betalen met een parkeer app wordt steeds normaler. In 2024 komt 72% van de betaald parkeerinkomsten binnen door een betaling met een parkeer-app.

Vergunningen en gehandicaptenparkeerplaatsen

Alle aanvragen voor vergunningen (evenement-, inrit- en omgevingsvergunning) zijn getoetst op verkeersaspecten. In 2024 was sprake van 15 evenementenvergunningen en zijn 15 verkeersplannen voor (grotere) bouwwerkzaamheden getoetst. In 2024 zijn 15 gehandicaptenparkeerplaatsen op kenteken gerealiseerd (en is er 1 verwijderd) en zijn er 25 algemene parkeerplaatsen gerealiseerd. In totaal zijn er 115 gehandicaptenparkeerplaatsen op kenteken en 79 algemene gehandicaptenparkeerplaatsen.

Beoogde resultaten

- Bewoners hebben invloed op hun directe leefomgeving, door actief in te spelen op kleine verkeersvragen en -knelpunten via onder andere Meldpunt Openbare Ruimte.
- Een verkeersveilige openbare ruimte door het toepassen van Duurzaam Veilig richtlijnen bij het ontwerp van wegen (bij nieuwe ontwikkelingen en onderhoud van bestaande straten).
- Goed inframanagement (conform niveau basis) ten behoeve van verkeersveiligheid, doorstroming en bereikbaarheid hulpdiensten.
- Parkeerbeleid (voor zowel auto als fiets) ten behoeve van juiste mate van leefbaarheid. Aanvullend op Omgevingsprogramma mobiliteit actualiseren we de parkeervisie en nota parkeernormen.
- Vergunningen zoals evenement-, inrit- en omgevingsvergunning en de gehandicaptenparkeerkaart zijn getoetst en verstrekt.
- Bij ruimtelijke plannen en herinrichtingsplannen geven we voorrang aan voetgangers en fietsers. Leidend is STOEP (ook voor parkeervoorzieningen).
- In 2026 hebben we een wijk als pilot benoemd en uitgewerkt om veiligheid en leefbaarheid te verbeteren door aanpassing van de inrichting van de openbare ruimte.
- We geven nadere invulling aan de autoluwe binnenstad. Met aandacht voor onder andere:
 - - Parkeeroplossing voor fiets en auto.
 - - Onderzoek kans voor pilot last mile delivery.
- Geen sluipverkeer door woonwijken en over smalle wegen in het buitengebied. Hiervoor is nodig:
 - - Een robuuste hoofdinfrastructuur (voor auto, inclusief HOV) die huidige en toekomstige vraag naar capaciteit aan kan en waar de doorstroming zo lang mogelijk op gang blijft en hinder zo min mogelijk optreedt.
 - - We onderzoeken of een snelheid van 30 km per uur hieraan bijdraagt.

Wat hebben we bereikt?

2.1.3 Verduurzamen van mobiliteit (Wageningen Klimaatneutraal 2030-2040).

Toelichting

In 2023 zijn alle 100+ werkgevers benaderd. In 2024 zijn de gesprekken met de 100+ werkgevers voortgezet die interesse tonen voor verduurzaming van mobiliteit. Op de campus heeft WUR deelfietsen en fietshubs gerealiseerd. We voeren samen met WUR en gemeente Ede gesprekken over uitbreiding hiervan langs de hele KennisAs.

In 2024 zijn 13 laadpalen in de openbare ruimte geplaatst. Daarmee komt het totaal aantal laadpalen op 96. We zijn hiermee op schema om de gewenste 112 laadpalen in 2025 gerealiseerd te hebben.

Het aantal personenauto's in Wageningen is in 2024 toegenomen met 274 tot 15.808. Het aantal elektrische auto's is met 190 toegenomen tot 717. Benzineauto's en dieselauto's nemen in aantal af. In 2023 (cijfers van 2024 zijn nog niet bekend) had ongeveer 50% van de huishoudens (inclusief studentenhuishoudens) in Wageningen geen auto, 35% van de huishoudens heeft 1 auto, 14% van de huishoudens heeft 2 of meer auto's.

De Wageninger verplaatst zich met de fiets (39%), als autobestuurder (26%), te voet (20%), auto-passagier (8%) en het OV (4%). (Bron: ODIN, modal split 2021 – 2023).

Op alle mogelijke manieren is voor de OV-concessie 2026-2036 aandacht gevraagd voor duurzaam openbaar vervoer.

Beoogde resultaten

- Alle 100+ werkgevers zijn benaderd voor mogelijkheden verduurzaming mobiliteit. Dit doen we binnen de werkgeversaanpak van de regio Foodvalley.
- In 2025 bedraagt het totaal aantal laadpalen in de openbare ruimte: 112 laadpalen (conform Visie openbare laadinfrastructuur 2030).
- We onderzoeken de noodzaak en mogelijkheden om duurzaam goederentransport faciliteren.
- We maken ons op provinciaal niveau sterk voor een concessie met een duurzaam openbaar vervoer leverancier.

Wat hebben we bereikt?

2.1.4. Uitvoering wettelijke taken.

Naast bovenstaande doelen hebben wij wettelijke taken uit te voeren. Dit betreft taken op de volgende wetten:

- Het beheren van de bestaande infrastructuur, waaronder:
 - Zorgdragen voor het juiste functioneren van de weg door plaatsing verkeersborden en -tekens, inclusief verkeersbesluit.
 - Zorgdragen dat de openbare weg in goede staat verkeert.
 - Zorgdragen voor de inspanningsverplichting van gladheidsbestrijding.
 - Zorgdragen voor een wegenlegger, inclusief bebouwde komgrenzen.

Toelichting

Alle wettelijke taken zijn uitgevoerd.

In 2024 zijn 71 verkeersbesluiten genomen (waarvan 15 verkeersbesluiten voor evenementen). Ook op het gebied van beheer en onderhoud zijn alle benodigde werkzaamheden uitgevoerd.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

2.2 Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat

Wat wilden we bereiken?

Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat. Prettig economisch klimaat met voldoende werkgelegenheid voor iedereen.

Wat hebben we bereikt?

2.2.1 Transparante en accurate ondernemersdienstverlening.

Toelichting

Vergunningsaanvragen zijn - op enkele uitzonderingen na - binnen de gestelde termijn verleend. Afgelopen jaar is er gewerkt aan het versterken van de positie van het team Economie bij ondernemers. Onderlinge teams en afdelingen zijn beter gaan samenwerken in afstemming van de behoeften en wensen van ondernemers.

De Wageningen Economic Board is vast gesprekspartner van de gemeente geworden. Het Ondernemersloket en de Accountmanager Bedrijven beantwoorden vragen van bedrijven en maken ze wegwijs in de gemeente. Uit de voortdurende evaluatie over de ondernemersdienstverlening bleek regelmatig dat de ondernemers de gemeente opener en waar nodig ondersteunend vinden.

Beoogde resultaten

- Behoeften ondernemers in beeld.
- Nauwere samenwerking met andere platforms/organisaties (ondernemersverenigingen, kennis/onderwijsinstellingen).
- Vlotte vergunningenprocedures.
- MKB-ondernemers zien de gemeente Wageningen als aanspreekbaar en ondersteunend.

Wat hebben we bereikt?

2.2.2 Een aantrekkelijke en levendige binnenstad.

Toelichting

Er is beter contact tussen de SOW en Gemeente Wageningen. De binnenstad is verder vergroend door de vergroening van de Riemsdijkstraat. Er is gevelgroen aangebracht bij het stadshuis en er is start gemaakt met de vergroening van het ovaal rond de kerk. We hebben verder gewerkt aan de voorbereidingen op de projecten Stadsgracht en Vrijheidskwartier. We zijn gestart met het haalbaarheidsonderzoek voor een gebouwde parkeervoorziening op de Gevangentoren. We zijn ook gestart met programmaregie voor fysieke ontwikkelingen in de binnenstad om waar mogelijk te kunnen versnellen en knelpunten in onderlinge samenhang op te lossen.

Beoogde resultaten

- Goed functionerende warenmarkt.
- Openbare ruimte van de binnenstad is een prettige verblijfsomgeving, met kwaliteitsniveau basis en een verbeterde inrichting van straten en muren.
- Optimale structuur binnenstad (waaronder looproutes, entrees, parkeren, groen en invulling vastgoed).
- Vergroenen van de binnenstad en verbinden van groene stukken in de binnenstad (voorkomen van hittestress en een fijne verblijfsomgeving).
- Ontmoetingsplekken voor jongeren.
- Het kennisecosysteem is zichtbaar in de binnenstad.
- Maximaal 7 à 8 procent leegstand in de binnenstad.
- Ondersteuning voor marketing voor de binnenstad.
- Ondersteunen sociale en culturele activiteiten.
- Gebiedsprogramma Binnenstad.
- In de binnenstad ruimte geven aan nieuwe vormen van ondernemen.
- We stemmen de festivalkalender af met partners in de regio zodat we elkaars aanbod versterken en niet concurreren.
- Een actueel en vernieuwd evenementenbeleid.
- Er is ruimte voor innovatieve initiatieven op het gebied van innovatie, inspiratie, toerisme en ontspanning.

Wat hebben we bereikt?

2.2.3 Verbinding (binnen)stad en WUR.

Toelichting

- In de samenwerking WUR-Gemeente en soms ook met andere partners zijn veel ACT projecten uitgevoerd in het kader van het Learning Ecosysteem Wageningen (LEW). Voorbeelden hiervan zijn: Hoe zakelijk toeristen meer te binden aan Wageningen, Generatie 2040 (onderzoek naar continuïteit en betrekken internationals), Wageningen 2120 en LEW lunch over women's health.
- In het kader van City Deal KennisMaken werken we samen met WUR, BBLTHK Wageningen, Thuis Wageningen en Regio FoodValley aan de versterking van relatie tussen stad, inwoners en studenten/WUR. Er zijn diverse onderzoeken gedaan, zoals de Biodiversity Challenge, de vergroening rondom de Kerk (ook met SOW) en wetenschappers in de stad.
- Studenten landschapsarchitectuur hebben individueel een alternatief ontworpen voor Beuningplein, Plantsoen en het parkeerplein Gedempte gracht. Hoe kunnen deze plekken de aantrekkelijkheid van onze binnenstad versterken (ook in relatie tot mobiliteitstransitie)?
- We overleggen op ambtelijk en bestuurlijk niveau regelmatig met de WUR. De samenwerkingsrelatie is in de afgelopen jaren versterkt.

Beoogde resultaten

- Er is samenwerking tussen de WUR - gemeente - samenleving ten behoeve van zichtbaarheid van de WUR in de binnenstad.
- Uitvoering van de Stadsagenda en CityDealKennisMaken (CDKM)
- Uitnodigende fysieke verbinding tussen campus, binnenstad en de regio.
- We bouwen verder aan een duurzame samenwerkingsrelatie met de WUR en hebben een gezamenlijke lobby agenda.

Wat hebben we bereikt?

2.2.4 Sterk vestigingsklimaat voor het kennisecosysteem.

Toelichting

De revitalisering van de openbare ruimte van het BSPW is afgerond. De openbare ruimte is biodivers en nodigt uit tot ontmoeting en beweging. In de Visie Economie en Visie Bebouwde Kom is extra ruimte gereserveerd voor kennisintensieve werklocaties en het creëren van een startersmilieu. Voor de KennisAs zijn afspraken gemaakt over complementariteit van de kennisintensieve werklocaties in Ede en Wageningen en zijn randvoorwaarden opgesteld die borgen dat de campussen hoogwaardig ontwikkeld worden en goed bereikbaar blijven. Het werkteam Kennishart is nauwer gaan samenwerken met de Regio Foodvalley, daarvoor sluit de Regio aan bij elk werkoverleg van het werkteam, bereiden we samen de Bestuurlijke overleggen voor en bepalen we vanuit onze gezamenlijke ambities welke projecten we samen uitvoeren. Voor het aantrekken van kennisintensieve bedrijven is een online magazine opgesteld dat gebruikt wordt om internationale bedrijven te laten zien welke mogelijkheden de Regio biedt.

Beoogde resultaten

- Aantrekkelijk woon- en verblijfsklimaat (vestigingsklimaat).
- Behoud en aantrekken van nieuwe (met name) kennisintensieve bedrijven (nationaal en internationaal).
- Hoogwaardige en goed bereikbare werklocaties voor bedrijven die een substantiële bijdrage leveren aan bijvoorbeeld de eiwittransitie, energietransitie, circulariteit, klimaatadaptatie of stikstofreductie.
- Sterke positie binnen regio Foodvalley, waarin partners complementair zijn, gebaseerd op gezamenlijke ambities.
- Toekomstbestendig BSPW.
- Gebiedsprogramma Kennisas (samen met Provincie Gelderland en gemeente Ede) voor hoogwaardige en goed bereikbare campussen.

Wat hebben we bereikt?

2.2.5 Aantrekkelijke functionele en bereikbare werklocaties reguliere bedrijvigheid.

Toelichting

In de Visie Bebouwde Kom is aangegeven welke toekomstrichting we voor de Haven zien en zijn onderzoeken aangekondigd. De Provincie is gestart met een onderzoek naar binnenhavens in Gelderland. In de Visie Bebouwde Kom en de Visie Economie reserveren we uitbreidingsruimte voor zowel kennisintensieve als reguliere werklocaties. We hebben actief deelgenomen aan het regio overleg Living Lab Circulair en hebben hard gewerkt aan een Actieplan Circulaire Economie (bijna klaar) en de Human Capital Agenda. Via de accountmanager ondersteunen we actief ondernemers die ruimtebehoefte hebben bij het zoeken naar een geschikte locatie.

Beoogde resultaten

- Er is een ontwikkelbeeld voor de haven als onderdeel van de 'Visie Bebouwde Kom' (Omgevingsvisie).
- Gevestigde bedrijven worden ondersteund bij ruimtebehoefte en ruimte voor nieuwe ondernemers wordt gefaciliteerd.
- Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor circulaire, sociale en duurzame bedrijven.

Wat hebben we bereikt?

2.2.6 Een aantrekkelijk kwalitatief aanbod voor recreatie en toerisme.

Toelichting

We hebben de Regiodeal Veluwe in Balans ondertekend. De Visie toerisme en recreatie is geëvalueerd. En we zijn gestart met actualisatie van de toeristisch-recreatieve agenda en het uitvoeringsprogramma horeca & detailhandel.

Beoogde resultaten

- Inwoners en bezoekers zijn op de hoogte van het toeristisch aanbod en het is duidelijk of er gebruik van wordt gemaakt.
- Sterk recreatief en toeristisch aanbod.

Wat hebben we bereikt?

2.2.7 Toekomstgericht voldoende passende banen, ook voor praktisch geschoolden (Balans op de arbeidsmarkt).

Toelichting

De behoeften en mogelijkheden op de arbeidsmarkt zijn geïnventariseerd, met bijzondere aandacht voor de balans op de arbeidsmarkt. Dit jaar is een intensieve samenwerking gevormd op lokaal en regionaal niveau. Daarbij zijn verbindingen gelegd tussen diverse stakeholders zoals werkgevers, onderwijsinstellingen en ondernemers. Deze gezamenlijke inspanningen leverden waardevolle input op voor de lokale human capital agenda.

Er zijn in 2024 regionale projectinitiatieven gestart op het gebied van Inclusieve Technologie en het organiseren van lokale opleidingen elektrotechniek in verband met de grote vraagbehoefte die het gevolg is van de energietransitie. Daarnaast is gemeente Wageningen in 2024 in samenwerking met een zorgaanbieder gestart met een onderzoek om het werk in de zorg anders in te richten en de inzet van zorgpersoneel dat (nog) niet gediplomeerd is te verruimen, om zo het bestaand zorgpersoneel te kunnen ontlasten.

Beoogde resultaten

- De gemeente heeft een regierol op het sociaal ondernemerschap, zowel het stimuleren en ondersteunen sociaal ondernemerschap als ook stimuleren sociale innovatie.
- Er is een visie op balans op de arbeidsmarkt.

Wat hebben we bereikt?

2.2.8 Er is in 2024 zicht op wat de factoren werk, inkomen in Wageningen kunnen doen om de brede welvaart te bevorderen.

Toelichting

Beide doelen zijn gehaald; het onderzoek naar de brede welvaart is afgerond en gepresenteerd aan de gemeenteraad. Onze brede welvaart positie is bepaald. De Visie economie 'Op weg naar een impacteconomie' is vastgesteld met een uitgebreid participatieproces met partners in de stad. We hebben de visie vertaald naar een concept uitvoeringsprogramma, dat is besproken met de klankbordgroep van ondernemers en in 2025 wordt vastgesteld.

Beoogde resultaten

- We hebben onze positie bepaald. Het economische aandeel in de brede welvaart voor Wageningen is helder.
- Vastgestelde economische visie met uitvoeringsprogramma/actieplan opgesteld én vastgesteld met partners in de stad en regio.

Wat hebben we bereikt?

2.2.9 Uitvoering wettelijke taken.

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Drank- en horecawet, de WABO en de in dit hoofdstuk genoemde verordeningen.

Toelichting

De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

2.3 Een groene en biodiverse leefomgeving

Wat wilden we bereiken?

Een groene en biodiverse leefomgeving, waarin de mens in samenhang met de natuur gezond kan leven en welke is aangepast en anticipeert op de effecten van de klimaatverandering.

Wat hebben we bereikt?

2.3.1 Een toename van de biodiversiteit (genetische variatie, soortendiversiteit en leefgebied).

Toelichting

In de stad

Er zijn 69 subsidies verstrekt voor het vergroenen van tuinen en daken, twee subsidies voor het vergroenen van schoolpleinen en dertien subsidies voor het afkoppelen van regenwater. Om het ecologisch maaibeheer, dat al een aantal jaar wordt uitgevoerd, en het ecologisch water- en oeverbeheer beter te borgen is beleid opgesteld dat nu in de afrondende fase zit. Voor de omgang met invasieve exoten, die de inheemse soorten kunnen bedreigen, is concept beleid opgesteld. In 2025 volgt vaststelling. Het bomenbeleidsplan is vastgesteld. Het bomenbeleidsplan stuurt meer op kroonprojectie dan op aantallen bomen, waardoor we beter invulling kunnen geven aan het tegengaan van hittestress. Ook geeft het plan handvatten om te komen tot een bomenbestand dat zo veel mogelijk bijdraagt aan de biodiversiteit. Het Biodiversiteitsplan is voorgelegd aan de raad en is begin 2025 door het college vastgesteld als programma onder de Omgevingswet. Dit plan geldt ook voor het buitengebied. De werkgroep Japanse Duizendknoop in Wageningen Hoog heeft afgelopen jaar succesvol de duizendknoop bestreden. Daarnaast is er een overeenkomst gesloten met bewoners aan de Veste. Zij pakken een grote groeihaard op de oever aan met als doel de oever vrij te krijgen van de Japanse Duizendknoop en een meer natuurlijke oeverbeplanting te ontwikkelen. Met het vergroenen van de stad liggen we goed op schema. Voor de bescherming van gebouw bewonende diersoorten is beleid in voorbereiding. Op dat vlak moeten er de komende jaren nog wel flinke stappen gezet worden. De verbetering van de waterkwaliteit in de stadsgracht is een lastige opgave waar nog aan gewerkt wordt.

In het Buitengebied

Stichting Landschapsbeheer Gelderland en de Agrarische natuurvereniging hebben verschillende erfbeplantingsplannen en landschapsplannen opgesteld en uitgevoerd. Bij het Landschapsfonds is een aantal aanvragen voor subsidiering van aanleg en beheer en onderhoud van landschapselementen binnengekomen. Een van de aanvragen is uitgevoerd. Het gaat om een perceel op de Wageningse Eng die van een paardenwei wordt omgevormd naar een hoogstam boomgaard. Afgbakend met hagen bestaande uit inheemse struiken en boomsoorten. De toename van biodiversiteit als doelstelling is opgenomen in het concept uitvoeringsprogramma voor de Eng. Het huidige percentage groenblauwe dooradering in verschillende deelgebieden in het buitengebied is globaal in beeld gebracht. Er is onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de groenblauwe dooradering met aanbevelingen om deze te kunnen verbeteren. Uit dit onderzoek blijkt dat kwaliteit van de groenblauwe dooradering niet overal voldoende is. Om de betreffende landschapselementen mee mogen tellen in het percentage groenblauwe dooradering. Zo zijn veel slootjes te smal om een relevante bijdrage te leveren aan de biodiversiteit. Ook zijn er mogelijkheden aangeven om bestaande landschapselementen te versterken. We gaan de komende jaren aan de slag met deze aanbevelingen. Daarvoor is samenwerking met verschillende grondeigenaren en andere stakeholders in het buitengebied nodig. De realisatie van onze doelstellingen in het buitengebied loopt minder snel dan in het stedelijk gebied. Dat heeft onder andere te maken met de grote afhankelijkheid van anderen.

Beoogde resultaten

- De biodiversiteit van het buitengebied is verhoogd door landschappelijke inpassing van initiatieven en door de aanleg van landschapselementen in samenwerking met andere partijen. Het Landschapsfonds vervult hier ook een belangrijke rol in.
- De biodiversiteit van het openbaar groen en water is verhoogd (zowel binnenstedelijk als in het buitengebied). Er wordt gestreefd naar meer en beter geschikt leefgebied voor een gevarieerde inheemse flora en fauna.
- De waterkwaliteit in de stadsgracht is verhoogd, waardoor de waterkwaliteit en de visuele kwaliteit verbetert.
- Er is een biodiversiteitsplan (inclusief uitvoeringsplan) opgesteld waarin de te behalen doelen en de maatregelen om deze te bereiken zijn uitgewerkt.
- Meekoppelkansen voor uitvoering Noordelijke ecologische verbindingszone (NEVZ) worden benut.
- Alle nieuwbouwplannen worden natuurinclusief en klimaatadaptief gerealiseerd, waarbij minimaal 10% divers groen in de wijk wordt aangelegd. Daarnaast wordt het bestaande groen in de woonomgeving behouden en versterkt.
- Vergroening van tuinen (Steenbreek), daken en schoolpleinen is door middel van subsidies gestimuleerd.
- We verbinden groene en blauwe structuren in de stad en het buitengebied, zodat flora en fauna zich veilig kunnen verspreiden en verplaatsen door de stad. Waar nodig worden faunapassages aangelegd.
- We zorgen dat het verduurzamen en isoleren van gebouwen niet leidt tot aantasting van de populaties van beschermde gebouwbewonende diersoorten.
- In alle ruimtelijke projecten worden ecologische en groene waarden en vergroten van de biodiversiteit als koppelkansen meegenomen. Deze kansen liggen zowel bij gebouwen als in de groene buitenruimte.
- Het versterken van biodiversiteit, op basis van landschapkenmerken, komt terug in verschillende uitvoeringsprogramma's
- Het percentage groenblauwe elementen in het buitengebied is toegenomen. De samenstelling van landschapselementen wordt gebaseerd op landschapstypen
- Instandhouding en versterking van de hoofd ecologische groenstructuur
- We bestrijden of beheersen invasie exoten om verdere uitbreiding en negatieve effecten op de biodiversiteit te voorkomen.
- Activiteiten van inwoners en bedrijven die bijdragen aan de doelen uit het biodiversiteitsplan worden door middel van subsidies gestimuleerd.

Wat hebben we bereikt?

2.3.2 Vergroten van de leefkwaliteit (kwantiteit en kwaliteit van het groen) waarmee gezondheid wordt bevorderd, geanticipeerd wordt op de klimaatverandering (klimaatadaptatie), meer CO2 wordt opgevangen en de ruimtelijke kwaliteit wordt vergroot.

Toelichting

Tijdens de plant4daagse zijn samen met de Woningstichting voortuintjes vergroend in de Eikendwarstraat. Ook werd er samen met Solidez en de Woningstichting een 'balkonbrigade' georganiseerd in de Pomhorst. En werden diverse andere activiteiten georganiseerd zoals een stekjesmarkt bij SSR, een gevelgroen workshop en een kinderactiviteit bij de Stadsboerderij. Op de Markt deelden leerlingen van Pantarijn Pro (praktijkonderwijs) plantjes uit. Voor hen een leuke uitdaging om in contact te komen met inwoners en wat te vertellen over verschillende soorten planten voor in de tuin.

Er zijn 327 bomen gekapt en 448 bomen aangeplant in plantseizoen 2024-2025.

Bij planontwikkelingen rondom de ecologische groenstructuur zijn onderzoeken gedaan en ingezet om deze structuur zo goed mogelijk te behouden.

Van maart tot en met oktober stond de Klimaatkeet op de woensdagen op de markt en andere locaties om inwoners advies te geven over het afkoppelen van regenwater en het klimaatbestendig inrichten van tuinen.

Bij de werkzaamheden aan de riolering aan de Churchillweg, Beatrixlaan, Kastanjeweg, Eikenstraat en Eikendwarsstraat zijn alle huurwoningen en een groot deel van de koopwoningen afgekoppeld. Op initiatief van inwoners zijn het Hooilandplein, drie hofjes aan de Rooseveltweg, het plein bij de Junushoff en de Riemsdijkstraat vergroend (de laatste werd genomineerd voor de Steenbreek trofee 2024). Op het Groen van Prinstererplein is 1721 m² aan verharding vervangen door groen en ging het groenpercentage van het plein omhoog van 23% groen naar ruim 70% (voornamelijk inheems) groen.

In samenwerking met de Woningstichting zijn in twee buurten (De Buurt-West en Haverlanden) plantdagen georganiseerd waarop in totaal 65 bomen uitgedeeld zijn.

Er is gevelgroen tegen het stadhuis aangelegd, en er is een start gemaakt met het vergroenen van het ovaal rond de kerk. Daarnaast is er in 2024 gestart met het realiseren van de 'top 10 vergroeningslocaties': locaties die door inwoners zijn aangedragen om te vergroenen. Deze worden in 2025 afgerond.

Beoogde resultaten

- Droogte en hitte zijn verminderd op locaties die hier het meest gevoelig voor zijn, door vergroening en afkoppelen van regenwater.
- Er is jaarlijks een publiekscampagne uitgevoerd rondom vergroenen van tuinen en afkoppelen van regenwater.
- Het groen is in diverse wijken omgevormd naar een toekomstbestendige vorm (klimaatbestendig, meer biodiversiteit en afgestemd op beheerniveau).
- In samenwerking met andere partijen is de binnenstad en het Hooilandplein vergroend.
- Instandhouding en versterking van de hoofd/ecologische groenstructuur.
- Wateroverlast is verminderd op locaties die hier het meest gevoelig voor zijn, door in te zetten op infiltratie.
- Locaties zijn in kaart gebracht waar projecten ter verbetering van het groene leefklimaat en vermindering van hittestress als eerste uitgevoerd kunnen worden.
- Er wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan voor de Wageningse Eng.
- Het Bomenbeleidsplan is vastgesteld, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan meer CO₂ opvang en geanticipeerd wordt op klimaatverandering.
- Regenwater wordt zoveel mogelijk vastgehouden op de plek waar het valt. De focus ligt hierbij in eerste instantie op de hogere zandgronden (bijvoorbeeld Benedenbuurt en Bovenbuurt).
- In alle lopende en nieuwe projecten in de openbare ruimte worden vergroening en klimaatadaptatie als koppelkansen meegenomen.
- De klimaatbestendigheid van het openbaar groen is verhoogd door de soortenkeuze (van openbaar groen) bij vervanging of vernieuwing te blijven afstemmen op de verandering van het klimaat.

Wat hebben we bereikt?

2.3.3 De openbare ruimte is schoon, heel en veilig.

Toelichting

De buitenruimte wordt maandelijks geschoond door een externe deskundige partij. Uit de schouwresultaten komt naar voren dat we voldoen aan de door de gemeenteraad vastgestelde onderhoudsniveaus. Ook waar het gaat om wettelijke verantwoordelijkheden aangaande bomen en speeltoestellen. De buitenruimte is hiermee schoon, heel en veilig.

Beoogde resultaten

- De openbare ruimte voldoet aan de vastgestelde onderhoudsniveaus. Speeltoestellen en bomen voldoen aan de wettelijke eisen rondom veiligheid (aantoonbaar zorgvuldig handelen).

Wat hebben we bereikt?

2.3.4 Uitvoering wettelijke taken.

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Vanwege wettelijke aansprakelijkheid zorgen we voor de veiligheid van onder andere wegen, speeltoestellen (attractiebesluit) en bomen (ook opgenomen onder doel 2.3.3);
- Begraven.

Toelichting

Er is voldaan aan de wet rondom de thema's begraven, speeltoestellen en bomen. Dat wil zeggen dat wij zorgvuldig handelen en dit ook aan kunnen tonen.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

2.4 Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving

Wat wilden we bereiken?

Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving waarin prettig, veilig en gezond wonen, werken en recreëren voorop staat.

Wat hebben we bereikt?

2.4.1 Implementatie Omgevingswet.

Toelichting

In 2024 hebben we de lokale implementatie van de Omgevingswet afgerond. Door het implementatietraject is de organisatie succesvol voorbereid op uitvoering van de Omgevingswet. Onder die uitvoering valt het stapsgewijs ontwikkelen van het gemeentelijke omgevingsplan. Dit traject ronden we uiterlijk in 2031 af. In 2024 heeft de gemeenteraad de visie op de bebouwde kom vastgesteld. In warme overdrachtssessies hebben we de organisatie meegenomen in gebruik van de Visie Bebouwde Kom als afwegingskader voor initiatieven. Het participatiebeleid voor de fysieke leefomgeving is in uitvoering, met ondersteuning van de gemeentelijke participatieadviseur. Eind 2024 zijn we gestart met de technische samenvoeging van de Visie Bebouwde Kom en de Visie Buitengebied tot een gemeentebrede omgevingsvisie.

Beoogde resultaten

- Er is een omgevingsplan voor de fysieke leefomgeving met een passend Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
- Er is een gemeentebrede omgevingsvisie waarin de maatschappelijke opgaven in relatie tot de fysieke leefomgeving staan.
- Initiatiefnemers en inwoners worden gefaciliteerd bij participatie over initiatieven, op grond van het gemeentelijke participatiebeleid voor de Omgevingswet.
- Omgevingsvergunningen die passen in de Omgevingsvisie.

Wat hebben we bereikt?

2.4.2 Een integrale uitvoering van de opgaven in de fysieke leefomgeving.

Toelichting

In 2024 heeft de gemeenteraad de Visie Bebouwde Kom vastgesteld. In een uitvoeringshoofdstuk staat welke programma's we voor ons zien om de visie te realiseren. Eind 2024 zijn we gestart met de technische samenvoeging van de Visie Bebouwde Kom en de Visie Buitengebied tot een gemeentebrede omgevingsvisie. Als onderdeel van de samenvoeging wordt het uitvoeringshoofdstuk geactualiseerd en aangevuld.

Verder verwijzen we naar 2.7.

Beoogde resultaten

- Er is een omgevingsprogramma voor de zoekgebieden uit het locatie-onderzoek woningbouw
- Er is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de ontwikkeling van de stad na het vaststellen van de Omgevingsvisie Bebouwde Kom.
- Het grondbeleid is situationeel bepaald per potentiële locatie uit de zoekgebieden van het locatie-onderzoek
- We geven uitvoering aan het besluit over het versnellen en ophogen van de woningbouwontwikkeling.

Wat hebben we bereikt?

2.4.3 Beleid voor de fysieke leefomgeving, dat aansluit bij de ambitie.

Toelichting

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het omgevingsplan van rechtswege ontstaan. Dit omgevingsplan van rechtswege wordt in fases omgezet naar een actueel omgevingsplan. Hier is in 2024 mee gestart en moet afgerond zijn in 2031.

Beoogde resultaten

- Kaders en het Omgevingsplan voor de fysieke leefomgeving (wettelijk) zijn actueel en worden gehandhaafd.

Wat hebben we bereikt?

2.4.4 Ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving passen binnen onze ambitie.

Toelichting

In 2024 zijn 4 bestemmingsplannen en 1 projectbesluit (onder der Wro) vastgesteld. Onder ander de 1e herziening van het BP Buitengebied en het bestemmingsplan voor de Haverlanden.

Daarnaast zijn in het kader van de Omgevingswet voorbereidingen voor enkele BOPA-procedures gestart om, vooruitlopend op de wijziging omgevingsplan, herontwikkelingsprojecten mogelijk te maken. Onder andere voor het Vadapark aan de Costerweg.

Het project Grebbedijk niet in uitvoering. Het project bevindt zich nog in de planuitwerkingsfase. De ontwerp projectbesluiten voor de dijkversterking en het kappen van bomen hebben voor het indienen van zienswijzen ter inzage gelegen. In april 2025 worden de projectbesluiten vastgesteld. Deze fase loopt door tot de tweede helft van 2025.

Beoogde resultaten

- Bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen maken kleinere initiatieven van derden, die passen in onze ambitie, mogelijk (leges).
- Grote ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving passen in onze ambitie en worden projectmatig uitgevoerd (grondbedrijf).
- Het project Grebbedijk is voorbereid.
- Het project Grebbedijk is in uitvoering.

Wat hebben we bereikt?

2.4.5 Identiteit van de stad is beleefbaar.

Toelichting

Cultuurhistorie en de viering hiervan zijn zichtbaar in bijvoorbeeld Open Monumentendag en het periodieke overleg met de erfgoedpartners. Monumenten en Cultuurhistorie hebben een plek in de Omgevingsvisie gekregen, daarin is 'Het

verhaal van Wageningen' als leidend uitgangspunt in de bijlage opgenomen. In 2024 is een plan van aanpak uitgewerkt voor het op te stellen programma Erfgoed. Dit zal in 2025 een vervolg krijgen. Vanwege de beschikbare ambtelijke capaciteit heeft het opstellen van het programma Erfgoed vertraging opgelopen.

De taakbelasting lag hoofdzakelijk op de adviestaken in 2024 vooral bij de WABO aanvragen en de vraag naar verduurzamingsmaatregelen voor monumenten.

Daarnaast is vooruitlopend op het Programma Erfgoed al gestart met:

1. Erfgoed meer vooraan in de planontwikkeling, met name via de Intaketafel en expert tafel.
2. Herijken van beleid verduurzaming monumenten, door aan te haken op "een warme jas voor oude huizen", loopt Wageningen mee in de landelijke ontwikkelingen op dit gebied.
3. Periodiek overleg met de erfgoed partners, mede vanuit de opgave om participatie van uit de Omgevingswet, het verdrag van Granada en het verdrag van Faro, beter te organiseren.

Beoogde resultaten

- Cultuurhistorie is zichtbaar in Wageningen.
- Cultuurhistorie wordt gevierd.
- Monumenten hebben een plek in de Omgevingsvisie en -plan.

Wat hebben we bereikt?

2.4.6 Uitvoering wettelijke taken.

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Vergunningverlening en handhaving;
- Andere wettelijke taken op basis van de Wet ruimtelijke ordening;
- Monumentenzorg en archeologie.

Toelichting

De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

- In samenwerking met de Oddv zijn Omgevingsvergunningen verleend en zijn waar nodig handhavingstrajecten gestart/afgerond.
- Van de nog onder de Wro gestarte bestemmingsplanprocedures zijn er 5 vastgesteld door de gemeenteraad

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

2.5 Klimaatneutraal in 2030-2040

Wat wilden we bereiken?

De Gemeente Wageningen is klimaatneutraal in 2030-2040 en heeft de klimaatimpact van indirect energieverbruik zoals de voedselproductie en consumptie verminderd (ambitie "2.1. Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit" en "2.3. Een groene en biodiverse leefomgeving" dragen mede bij aan deze ambitie).

Wat hebben we bereikt?

2.5.1 Er is 31% energie bespaard in 2040 ten opzichte van 2018 (klimaatmonitor).

Toelichting

Gemeentelijk vastgoed

- In 2024 zijn de meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) geactualiseerd voor al het gemeentelijk vastgoed. In de MJOP's is een gedeelte van de verduurzaming meegenomen. Dat zijn de maatregelen uit de Erkende Maatregelen Informatieplicht (EML). Deze hebben een terugverdientijd van maximaal vijf jaar. In 2024 hebben we ons ook gericht op het uitvoeren van de acties uit de MJOP's om de energievraag van onze gebouwen kleiner te maken.
- In 2024 is besloten de CO2-Prestatieladder in te voeren als managementinstrument om gericht inzicht te krijgen in de CO2-impact van onze gemeentelijke organisatie. Ook kan je met de CO2-Prestatieladder actief sturen op vermindering van de CO2-impact van de organisatie. Het referentiejaar is 2024. We verwachten in 2025 deze certificering te behalen.
- Via het project EnergieWEB werken we aan de afname van zo lokaal mogelijk opgewekte elektriciteit voor al onze aansluitingen voor de gemeentelijke organisatie.

Aanpak verduurzaming VvE's

- Het beleidskader 'Verduurzaming VvE's' en de Subsidieregeling verduurzaming Wageningse VvE's is vastgesteld.
- Er zijn 6 subsidies uitgekeerd aan VvE's voor verkennend energieadvies en ecologisch onderzoek voor een totaalbedrag van € 28.500.
- Er zijn 7 Toekomstbestendig Wonen leningen toegekend aan VvE's voor een totaalbedrag van € 7.910.000.
- In 2024 kregen VvE's met verduurzamingsplannen of -ambities gratis procesbegeleiding van het Energieloket Wageningen. Met 7 VvE's was structureel contact en met 20 VvE's incidenteel contact.

Handhavingsprogramma energiebesparing bedrijven en instellingen

- De omgevingsdienst heeft 20 EML-controles uitgevoerd en 6 uur toezicht geleverd op de label C plicht van kantoren. Bij de EML-controles is gecontroleerd of organisaties de verplichte energiebesparende maatregelen hebben genomen. De Label C plicht voor kantoren is in 2023 ingevoerd. Toezicht en handhavingstrajecten lopen door in 2024 e.v. In 2024 is er geen repressieve handhaving nodig geweest. Alle label C plichtige kantoren voldoen aan de label C plicht.
- Per 2025 worden de uren voor EML-controles aangemerkt als structurele taak en vallen onder de integrale milieucontroles. In 2024 was er voor het laatst een specifiek project voor EML-controles. Wel is afgesproken dat er vanaf 2025 jaarlijks minimaal 19 EML-controles moeten worden uitgevoerd door de omgevingsdienst.

Regionaal Energieteam Bedrijven – MKB-loket 2024-2027

- Bedrijven en bedrijventerreinen in de regio Foodvalley spelen een essentiële rol in het bereiken van de duurzaamheidsdoelstellingen in de regio. In dat licht heeft de Raad van Uitvoering van de RES Regio Foodvalley (tegenwoordig: Energieraad Regio Foodvalley) in

april 2023 ingestemd met de vorming van het Regionaal Energieteam Bedrijven (REB). Doel van het REB is enerzijds om de verduurzaming van bedrijventerreinen in de regio te versnellen en anderzijds individuele MKB-bedrijven te ondersteunen met energiebesparing en duurzame opwek. Voor Wageningen betekende dat in 2024 een pilot op het bedrijventerrein BSPW van april 2023 tot en met maart 2024 en daarna een vervolg in een structurele aanpak. Eind 2024 is daar een nieuwe pilot bijgekomen op het bedrijventerrein Nude 1980.

- Daarnaast is het MKB-loket van het REB eind 2024 gestart met een netwerk van (regionale) energieadviseurs. De energieadviseur(s) van Wageningen Werkt Duurzaam maakt deel uit van dat netwerk en borgt daarmee de continuïteit van het gesubsidieerde aanbod van energiescans. Het REB wordt gefinancierd door Rijk, provincie en gemeenten. Het programma loopt van 1 mei 2024 tot en met 1 mei 2027.

Stimuleren energiemaatregelen bedrijven en instellingen

- Tochtbusters voor het MKB in de Binnenstad: 104 MKB-bedrijven, voornamelijk horeca en winkels in de binnenstad zijn bezocht door een energieadviseur en een team klussers. De ondernemer kreeg een gratis verkennend energieadviesgesprek om in kaart te brengen welke energiebesparingsmaatregelen mogelijk zijn. De eenvoudige energiebesparende maatregelen werden na afloop van dit verkennende gesprek direct aangebracht. Denk daarbij aan bijvoorbeeld plexiglasvoorzetramen, infraroodpaneel, gordijnen, isolatiestrips ramen en deuren, kieren dichten.
- *Zonnepanelen zonder Zorgen* voor het MKB: Bedrijven met een geschikt dak voor zonnepanelen krijgen een Zon&Energiescan. Er is een PV-leverancier geselecteerd om bedrijven zoveel mogelijk te ontzorgen. 17 bedrijven namen deel aan het project. Er zijn vier offertes uitgebracht en een zonnestroom-systeem van tien kWp is gerealiseerd. Het totale project leverde een potentieel systeemvermogen van 1.009 kWp, dit is een opwekpotentieel van 1.034.100 kWh. Een deel van dit opwekpotentieel zal in 2025 nog worden gerealiseerd. Een vijftal bedrijven beraden zich op het plaatsen van een zonnestroomsysteem. 1 bedrijf heeft een afspraak met de PV-leverancier voor plaatsing van een zonnestroomsysteem in 2025.
- Energiebesparingsproject met het WOC: Het gratis verkennende energieadvies en de gesubsidieerde energiescan zijn veelvuldig benut. De combinatie met bovenstaande energiebesparingsacties/projecten werkte stimulerend op het gebruik van deze provinciale subsidie van het WOC. In totaal hebben 20 bedrijven gebruik gemaakt van deze subsidie.
- Energiefonds Wageningen: In 2024 zijn er drie leningen aangevraagd en verleend, drie bedrijven hebben zich in 2024 gemeld in afwachting van het collegebesluit om de leensom te verdubbelen naar € 150.000 en ook investeringen in batterijen mogelijk te maken. Het lijkt een trend dat ondernemers die eerder een lening kregen het energiefonds weer opzoeken voor een volgende energie-investering. Dat past in het beeld van gefaseerde verduurzaming van het bedrijf.

Stimuleren energiemaatregelen inwoners

- In 2024 was er een actief Energieloket dat woningeigenaren, huurders en VvE's zowel op verzoek als proactief informeerde, faciliteerde en stimuleerde tot het nemen van energiebesparende maatregelen. Daarbij worden verschillende hulpmiddelen en promotieacties ingezet (waaronder isolatiecoach gesprekken, uitleen warmtecamera's, speeddates met energieadviseurs, bakfiets-acties op de markt en bij scholen).
- Er zijn 31 lening aanvragen voor de Toekomstbestendig Wonen Leningen voor woningeigenaren binnengekomen. Alle 31 lening aanvragen zijn toegekend.

Beoogde resultaten

- Bij gemeentelijk vastgoed worden energiebesparende maatregelen genomen en duurzame energieopwekking gerealiseerd.
- Er is een aanpak voor VvE's hoe zij energie kunnen besparen en hun resterende warmtevraag duurzaam kunnen invullen.
- Er is een handhavingsprogramma met als doel op bedrijven en instellingen toe te zien dat zij voldoen aan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot energiebesparing (Wet Milieubeheer, EED, kantoorpanden label C 2023).
- Er is een regionaal energiedienstenbedrijf dat energiemaatregelen aanbiedt als onderdeel van een wijkaanpak en voor een versnelling zorgt voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving.
- Er zijn actieve energieloketten voor inwoners en bedrijven die klanten ontzorgen, faciliteren en stimuleren tot het nemen van energiemaatregelen.

Wat hebben we bereikt?

2.5.2 Er is 1847 TJ aan duurzame energie opgewekt in 2040 ten opzichte van 2018. Hiervan is het streven de opgave aan duurzame elektriciteit in zonnevelden en windmolens in 2030 te behalen (klimaatmonitor).

Toelichting

Warmte

- In de Benedenbuurt zijn concrete stappen richting realisatie van een duurzaam coöperatief warmtenet gezet:
 - Vergunning opwekinstallatie verleend;
 - Garantie toegezegd voor financiering via Nederlandse Waterschapsbank;
 - Opdracht voor aanleg distributienet (gelijktijdig met rioolvernieuwing, openbare herinrichting) aanbesteed.
- De gemeente Wageningen is in gesprek met de exploitant van het warmtenet in Noordwest (Ennatuurlijk) over verduurzaming van het warmtenet. Ennatuurlijk is daarnaast ook in gesprek met diverse afgevaardigden vanuit de bewonersgroep in de wijk hierover. Ennatuurlijk onderzoekt momenteel diverse scenario's om het warmtenet te verduurzamen. De haalbaarheid van het verduurzamen van het warmtenet hangt af van meerdere factoren waaronder de mogelijkheid om een netaansluiting te krijgen voor inpassing van een duurzame warmtebron.
- Er wordt gewerkt aan het opstellen van een warmteprogramma.
- Er wordt gewerkt aan een uitvoeringsplan warmte voor de wijk Noordwest om te onderzoeken hoe dit gebied aardgasvrij kan worden.

Duurzame elektriciteitsopwekking

- Op dit moment zijn er in Wageningen ongeveer 104.000 zonnepanelen op daken en parkeerterreinen. Ambitie is 300.000 zonnepanelen in 2040, dus we zijn op een derde van de ambitie voor zon-op-dak en restgronden.
- In Wageningen lopen er 2 pilots met betrekking tot lokale energiehubbs. Een bij een bedrijventerrein (BSPW) en een bij particulieren (pilot Wilheminaweg). Een energiehub is een samenwerkingsverband waarbij deelnemers met elkaar hun vraag-en aanbod van energie op elkaar gaan afstemmen zodat er zo slim mogelijk energie met elkaar gebruikt kan worden. Wanneer de vraag naar energie op die manier beter gespreid wordt over de hele dag/week, dan vlakken de pieken af en wordt netcongestie vermeden.

Windmolens

- Wageningen en Rhenen startten in Q4 2024 een onderzoek naar de (on)mogelijkheden van wind in de drie zoekzones uit de RES. Op basis van de uitkomsten wordt het vervolgproces bepaald.

Zonneparken

- Voortgang blijft achter, mede door netcongestie en veranderde, meer beperkende regelgeving (Kamerbrief, oktober 2023). In de Kamerbrief van 2023 staat dat zonnepanelen op landbouwgrond niet langer wenselijk zijn, mits zij vallen onder een van een drietal uitzonderingsgevallen (positieve bijdrage netcongestie, bijdragen aan een transformatie, significante agrarische activiteit). Dit zal het realiseren van zonneparken in het Wageningse transformatiegebied, dé plek voor duurzame opwekprojecten zoals beschreven in de Visie buitengebied, mogelijk ingewikkelder maken.

EnergieWEB

- Na een aanbesteding in 2023 hebben de EnergieWEB-gemeenten per 1 januari 2024 nieuwe energiecontracten met 3 lokale duurzame energieprojecten. In 2025 doen de gemeenten een nieuwe aanbesteding voor aanvullende contractering. Ook zal Nijkerk toetreden tot EnergieWEB.

Beoogde resultaten

- Er is een actuele Warmtevisie die wordt uitgevoerd.
- In 2025 is het warmtenet voor Proeftuin Aardgasvrije Wijk Benedenbuurt gerealiseerd.
- We stimuleren en faciliteren een duurzaam alternatief voor de gasgestookte WKK voor het warmtenet Noordwest. De realisatie valt buiten de invloedssfeer van de gemeente.
- In 2040 is in de hiervoor geschikte gebieden van Wageningen een open duurzaam warmtenet gerealiseerd waarop enkele duizenden woningen, bedrijven en instellingen zijn aangesloten.
- In 2040 zijn minimaal 142.000 zonnepanelen gerealiseerd op Wageningse daken en parkeerterreinen.
- Innovatieve technieken zoals zon op gevels, energyhubs, wind op dak of lokale grids zijn in beeld en worden toegepast waar kan.
- Windmolens worden gerealiseerd op basis van de Wageningse Windvisie en de Regionale Energiestrategie (streefdatum 2030), waarbij onder andere rekening wordt gehouden met een zorgvuldige inpassing in het landschap.
- Zonneparken worden gerealiseerd op basis van Visie Buitengebied en de Regionale Energiestrategie (streefdatum 2030), waarbij onder andere rekening wordt gehouden met een zorgvuldige inpassing in het landschap.

Wat hebben we bereikt?

2.5.3 De klimaatimpact die gepaard gaat met productie en consumptie van voedsel is verminderd.

Toelichting

Inmiddels zijn 40 agro-ecologische boeren en andere voedselmakers uit de regio lid van Vereniging StreekWaar, bijna een verdubbeling van het aantal leden in 2021. Een belangrijk signaal, want deze boeren committeren zich aan verdere verduurzaming van de productie. De verkoop van streekproducten is in 2024 weer gestegen. Er is in samenwerking met de gemeente een recreatief aanbod ontwikkeld bij StreekWaarleden, zodat inwoners op nieuwe manieren kennis kunnen maken met lokaal voedsel. Een elektrische fietskoerier zorgt sinds 2024 voor nog duurzamere distributie daarvan in de regio.

Samen met 8 andere gemeenten in de Regio Foodvalley is in 2024 het Regionaal Programma Landelijk Gebied vastgesteld. Dit is een gezamenlijk toekomstperspectief voor het buitengebied, door onder meer het bevorderen van natuurvriendelijke landbouw en stimulering van lokale voedselproductie.

We leren in de stad steeds meer over hoe we duurzaam en gezond kunnen eten. Leerlingen van scholen in kwetsbare wijken krijgen schooltuinles en voedselles, terwijl op OBS De Wereld elke week een warme, vegetarische lunch wordt aangeboden. In het jongerencentrum Entree vinden

sinds 2024 niet alleen biologisch fruit maar ook noten gretig aftrek. Activiteiten zoals de Bean Meal in de Bevrijdingskerk en de Verspillingsvrije Lunch bij Rijn IJssel Vakschool zorgen voor een dynamisch gesprek in de stad over plantaardig eten en voedselverspilling. In de nieuwe Visie Bebouwde Kom is veel aandacht voor meer duurzame voedselproductie in en om de stad.

Beoogde resultaten

- De gemeente geeft het goede voorbeeld als het gaat om inkoop van duurzame lokale producten, het aanbod van plantaardige opties, verminderen voedselverspilling en de verwerking van reststromen.
- De voedselomgeving van Wageningen is gezonder in 2030 (Voedselagenda).
- In 2030 is de lokale verkoop van duurzame en lokale producten van regionale boeren en producenten gestegen.
- In Wageningen eten inwoners in 2030 minder dierlijk en meer plantaardig voedsel (Voedselagenda). Restaurants gaan meer plantaardige opties aanbieden.
- In Wageningen verspillen inwoners, bedrijven en organisaties in 2030 minder voedsel. Reststromen worden beter verwerkt.
- Meer initiatiefnemers hebben een plek gevonden in Wageningen om stadslandbouw toe te passen op een duurzame manier.

Wat hebben we bereikt?

2.5.4 In 2025 hebben alle huishoudens die te maken hebben met energiearmoede de mogelijkheid (gehad) om hulp te krijgen bij energiebesparing (monitor: sociaal domein).

Toelichting

- Er zijn 249 huisbezoeken afgelegd door het energie-fix team (de Tochtbusters) om energiebesparende maatregelen uit te voeren. Veel zijn deelnemers geworven middels inschrijfrondes in onder meer de Groen van Prinstererstraat, Rooseveltweg en Hollandseweg. Er zijn 78 kortingsbonnen voor energiezuinig witgoed uitgegeven. De vrijwillige energiecoaches hebben 15 inwoners geholpen met hun energievragen of -zorgen. Er zijn 90 energiedisplays geïnstalleerd bij studentenwoningen en sociale huurwoningen.
- De samenwerking met ketenpartners is verder verstrekt en er zijn diverse gezamenlijke energie bespaaracties uitgevoerd.
- De Wageningse Isolatie-actie voor inwoners is in mei 2024 van start gegaan. 62 bewoners hebben tot maximaal € 1.500 subsidie ontvangen voor het isoleren van hun woning, voor een totaalbedrag van € 63.523. Negen bewoners met een laag inkomen hebben tot € 4.000 subsidie ontvangen voor een totaalbedrag van € 29.671.

Beoogde resultaten

- Het bestrijden van energiearmoede is onderdeel van het reguliere (duurzaamheid en sociaal-maatschappelijk) werk van de gemeente en haar ketenpartners.
- Via generieke en wijk-/straatgerichte werkwijzen worden inwoners met energiearmoede passende energiebesparende maatregelen, advies en ondersteuning aangeboden.

Wat hebben we bereikt?

2.5.5 In 2040 is alles wat de gemeente inkoopt volledig circulair, maken we zoveel mogelijk gebruik van circulaire en biobased bouwmaterialen en zamelt de gemeente slechts huishoudelijke grondstoffen in.

Toelichting

- Er wordt gewerkt aan een 'Actieplan Circulaire Economie' waarbij Duurzaamheid en Economie nauw samenwerken om allerlei acties op het thema circulaire economie te identificeren en deze de komende jaren uit te voeren.

Beoogde resultaten

- In de bouw (infra en nieuwbouw) wordt in 2030 50% minder primaire grondstoffen gebruikt.
- Voor de inkoop van diensten en werken binnen de gemeentelijke organisatie verbruiken we in 2030 50% minder fossiele grondstoffen.

Wat hebben we bereikt?

2.5.6 Uitvoering wettelijke taken.

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Transitievisie warmte.
- Regionale Energiestrategie.
- De gemeentelijk gebouwen moeten volgens het Klimaatakkoord energieneutraal zijn in 2050.

Toelichting

In 2024 is gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de doorontwikkeling van de RES 1.0, onder andere de Verkenning Energiesysteem van de Toekomst, de uitgangspuntennotitie RES 2.0 en de planMER WiRES en de (concept)startnotitie RES 2.0.

Voor de gemeentelijke gebouwen zijn energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder die verwerkt stonden in de meerjarenonderhoudsplanning uitgevoerd.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

2.6 Een veilige en gezonde leefomgeving

Wat wilden we bereiken?

Er is een veilige en gezonde leefomgeving waarbij grondstoffen circulair worden hergebruikt.

Wat hebben we bereikt?

2.6.1 Milieunormen worden niet overschreden.

Toelichting

De normen op het gebied van bodem, lucht, geluid, geur en energie zijn niet overschreden.

Beoogde resultaten

- Ook in 2024 wordt met behulp van toezicht en handhaving gecontroleerd of normen op gebied van bodem, lucht, geluid, geur en energie niet worden overschreden.

Wat hebben we bereikt?

2.6.2 Uitvoering wettelijke taken.

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Geluid, bodemkwaliteit, luchtkwaliteit en externe veiligheid.
- Plaagdierbestrijding.
- Dierenasiel, dierenambulance en nestbeheer ganzenbeheer.
- Riolering.
- Afvalverwijdering en- verwerking.
- Zorgplicht oppervlaktewater.

Toelichting

Conform het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (V-GRP) zijn alle wettelijke taken met betrekking tot riolering uitgevoerd.

In samenwerking met het waterschap Vallei en Veluwe zijn alle taken met betrekking tot de zorgplicht oppervlaktewater uitgevoerd.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

2.7: Voldoende betaalbare woonruimte, duurzame en kwalitatieve goede woningen voor elke Wageninger, in een groene wijk met plek voor ontmoeting.

Wat wilden we bereiken?

Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een bij inkomen en type huishouden passende en duurzame woning, in een prettige woon- en leefomgeving.

Wat hebben we bereikt?

2.7.1 Versnelling en mogelijke ophoging van de woningbouwproductie in Wageningen in antwoord op de verhoogde huishoudensprognose van ongeveer 3.500 tot 3.800 huishoudens tot 2040.

Toelichting

- Er zijn in de periode 2021 tot en met 2024 circa 555 woningen toegevoegd, waarvan 25 woningen in het afgelopen jaar. Diverse plannen kennen vertraging in de procedures, door langere beroepsprocedures (bijvoorbeeld de Dreijen fase 1 en Churchillweg/Spelstraat).
- De zoekgebieden uit het locatie-onderzoek zijn opgenomen in de Visie Bebouwde Kom, waarmee ze integraal zijn afgewogen en een plek hebben gekregen in de ruimtelijke ontwikkeling van Wageningen. Menzis is door de gemeente aangekocht en de plantontwikkeling is gestart. De nota van uitgangspunten voor de Kolkakkerweg en Autovallei groep zijn vastgesteld. De verkenning van zoekgebieden Oksel en Entree is gestart. Daarnaast is een verkenning gestart van de beoogde zoeklocatie Wageningen West voor werken/wonen aan het Nieuwe Kanaal (Zuidzijde). Parallel hieraan vindt, vanuit de gedachte van geleidelijke gebiedsontwikkeling, een haalbaarheidsstudie plaats voor (tijdelijke) flexwoningen aan de Noordzijde.
- In 2024 zijn planologische stappen gezet voor een groot aandeel in de zachte plancapaciteit. De programmatische uitwerking voor Duivendaal is verder in ontwikkeling en voor Vadapark is de BOPA procedure ingediend door de projectontwikkelaar. De grotere projecten zoals De Dreijen fase 2 (550), VADA park (260) en Menzis (320) komen samen uit op 1.130 woningen binnen de zachte plancapaciteit. De recente uitspraken over stikstof heeft geleid tot maatregelen vanuit het Rijk en de provincie, waarvan de invulling nog onduidelijk is. Dit heeft effecten op de realisatie(snelheid) van deze zachte plancapaciteit.
- In 2024 is de woningmarktstrategie op diverse onderdelen herijkt, waaronder een nieuwe toetsingssysteem voor woningbouw met oog voor betaalbaarheid én flexibiliteit.
- In 2024 is de woningbehoefte gemonitord conform de afspraak van een tweejaarlijkse monitoring. Daaruit blijkt dat de vastgestelde woningbouwopgave van 3.500 grofweg in lijn is met de actuele huishoudensprognoses (2024).
- Het nieuwe grondbeleid is vastgesteld en direct toegepast bij woningbouwproject Menzis. Daarnaast is in 2024 een onderzoek opgestart naar de mogelijkheden voor het instellen van een vereveningsfonds sociale woningbouw en wordt het programma kostenverhaal voorbereid.
- Voor de versnelling van de woningbouw is onder meer landelijke WBI subsidie aangevraagd en toegekend voor Menzis. Daarnaast heeft de inzet van een expert van het landelijke versnellingssteam (RVO) geleid tot een door alle partijen gedragen afsprakenkader voor De Dreijen fase 2.

Beoogde resultaten

- In de periode tussen 2020 en 2040 worden in Wageningen 3.500 woningen gerealiseerd, met hierbij een specifieke focus op 3.000 woningen tot 2030.
- De woningbouwbehoefte wordt tweejaarlijks gemonitord. Op basis hiervan worden de aantallen te realiseren woningen indien nodig bijgesteld.
- Om als gemeente meer regie te nemen op de ontwikkeling van betaalbare woningen is de Nota grondbeleid herijkt. In 2024 wordt dit nieuwe beleid toegepast.

Wat hebben we bereikt?

2.7.2 Meer betaalbare en duurzame woningvoorraad.

Toelichting

- In 2024 is de woningmarktstrategie op diverse onderdelen herijkt. Hierbij is een nieuw volkshuisvestelijk kader voor woningbouw vastgesteld. Er is aangesloten bij de Rijkskaders van 70% betaalbaar, waarvan 30% sociale huur. Bij nieuwe woningbouwplannen wordt dit nieuwe kader toegepast.
- In 2024 is verder gewerkt aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Het Energieloket informeert en adviseert bewoners over isolatie en andere duurzaamheidsmaatregelen. Via voorlichting, ondersteuning, subsidies (Wageningse Isolatieactie) en leningen (Toekomstbestendig Wonen) zijn woningeigenaren en VvE's gestimuleerd om woningen te verduurzamen. Hierbij is speciale aandacht voor de lagere inkomens.
- Vraag en aanbod naar studentenkamers is in evenwicht. In 2024 zijn 350 studentenkamers in het woongebouw aan de Marijkeweg opgeleverd, waarvan 210 onzelfstandig en 140 zelfstandig. Nieuwe (betaalbare) studentenwoningen in de projecten Born-Oost en Bornsesteeg zijn planologische in voorbereiding.
- Het volkshuisvestelijke programma zal in 2026, als uitvloeisel van de nieuwe Wet Versterking Regie Volkshuisvesting, worden opgesteld.
- In 2024 zijn intentie overeenkomsten gesloten voor de realisatie van sociale huurwoningen in de woningbouwplannen Dreijen fase 1 en VADA park.
- Ten behoeve van betaalbaarheid van woningen wordt opkoopbescherming en zelfbewoningsplicht voor woningen onder de NHG-grens ingezet.
- De begin 2023 ondertekende regionale Woondeal richt zich op afspraken over het toevoegen van met name betaalbare woningen. De Woningstichting heeft bij de Woondeal het bod gedaan om 814 sociale huurwoningen te realiseren tot 2030. Daarvan zijn er tot nu toe 136 gerealiseerd. In 2024 is gewerkt aan herijking van de Woondeal, met hierbij extra inzet op ouderenhuisvesting. De vaststelling is voorzien in het voorjaar van 2025.
- In 2024 heeft samen met De Woningstichting onderzoek plaatsgevonden naar de beoogde omvang van de kernvoorraad in 2035, onder andere over de behoefte aan woningen onder de 1e aftoppingsgrens. Hierover maken we in 2025 nieuwe prestatieafspraken.
- De huisvestingsverordening van Wageningen is nog niet aangepast in 2024. Dit volgt in 2025.
- Met behulp van het Duurzaamheidsprofiel zijn er bij meerdere nieuwbouwontwikkelingen hogere ambities geformuleerd op het gebied van energie, circulariteit en groen geformuleerd en gerealiseerd dan wettelijk verplicht is.
- Middels het platform Hospi Housing zijn vraag naar en aanbod van hospitakamers beter met elkaar gematcht. De samenwerking in Wageningen heeft geleid tot ongeveer 40 matches in 2024.
- In 2024 is beleid voor collectieve wooninitiatieven vastgesteld voor mensen die samen een woonproject willen starten. In de projecten VADA park, de Dreijen Fase 2 en de Dorschkamp is de wens voor dit soort collectieven opgenomen in de voorbereiding.

- De beleidsregels voor woningdelen en splitsen zijn vastgesteld en de eerste aanvragen zijn in behandeling. In 2025 wordt via campagne gevoerd om splitsing breder onder de aandacht te brengen.
- Er is een handelingsperspectief en leidraad opgesteld in samenwerking met de Woningstichting om initiatieven voor flexwonen goed te kunnen afwegen. In 2025 krijgt dit een vervolg met een haalbaarheidsonderzoek naar een specifieke locatie. De leidraad benutten we daarbij.

Beoogde resultaten

- De woningmarktstrategie wordt naar aanleiding van de evaluatie geactualiseerd met als doel om woningbouwprojecten te versterken met behoud van betaalbaarheidsdoelstellingen.
- - Hierbij nemen we het Rijkskader met als verplichting voor minimaal tweederde betaalbare woningbouw als uitgangspunt.
- De bestaande woningvoorraad wordt verder verduurzaamd met oog voor een eerlijke verdeling van de energielasten. Randvoorwaardelijk hiervoor is programma 2.5.
- Het aanbod aan studentenhuisvesting voldoet aan de vraag naar kamers, overeenkomstig de notitie locatiekeuze 2017 en de actuele landelijke monitor studentenhuisvesting.
- Het nieuw op te stellen volkshuisvestingsprogramma (Woonvisie) gaat in op de woonbehoefte en woonopgave van aandachtsgroepen en de wijze waarop gestreefd wordt naar meer balans in de woningvoorraad. De woningmarktstrategie wordt hierop aangepast.
- De betaalbare sociale huurwoningvoorraad is in 2030 vergroot. De Woningstichting heeft als ambitie om 800 sociale huurwoningen te realiseren tot 2030, in diverse woningbouwplannen.
- De huisvestingsverordening wordt in 2024 aangepast op basis van nieuwe wetsvoorstellen, die als doel hebben om onder andere meer kansengelijkheid te creëren in de huisvesting van mensen uit aandachtsgroepen en lokale voorrang te realiseren.
- Nieuw te bouwen woningen zijn (bijna) energieneutraal, met aandacht voor circulariteit en natuurinclusief bouwen. Dit resultaat draagt bij aan programma's 2.4 en 2.5.
- Voor 2026 zijn er kaders voor alternatieve woonvormen en de financiering daarvan (CPO-projecten, woningsplitsing, koopgarant, erfpacht, etc.). We ontwikkelen een afwegingskader voor flexwonen.

Wat hebben we bereikt?

2.7.3 Voldoende groen en plekken voor ontmoeting in nieuwe en in bestaande wijken.

Toelichting

- Bij elk nieuw woningbouwplan wordt getoetst op 10% groen per locatie, het Groenbeleidsplan en het Bomenbeleidsplan. Het resultaat hiervan op korte termijn is nog niet meetbaar, aangezien woningbouwontwikkeling langer duurt dan 1 jaar.
- In de vastgestelde Woonzorgvisie is benoemd dat er voldoende geclusterde en zorggeschikte woningen, woningen voor senioren met een ontmoetingsplek in het woongebouw en/of directe omgeving nodig zijn in zowel de nieuwbouw als bestaande bouw. Bij nieuwbouwontwikkelingen werken we hiervoor samen met zorg- en welzijnsinstellingen.

Beoogde resultaten

- Bij alle nieuwbouwplannen wordt minimaal 10% divers groen in de wijk gerealiseerd en bestaand groen in de woonomgeving behouden en versterkt. Dit resultaat draagt bij aan programma 2.3.

Wat hebben we bereikt?

2.7.4 Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk wonen in een woning op maat, met voldoende mogelijkheden voor zorg op maat.

Toelichting

- In 2024 zijn 78 woningaanpassingen exclusief onderhoud gerealiseerd voor 69 unieke cliënten. Dat is een lichte stijging van ten opzichte van 2023.
- In 2024 zijn er geen nieuwe woonzorginitiatieven gerealiseerd.
- In 2024 zijn er 189 tijdelijke huisvestingsplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne gerealiseerd.
- In 2024 is samen met de woonzorgpartners een gezamenlijke Woonzorgvisie en uitvoeringsagenda opgesteld. Het dashboard volgt in 2025.

Beoogde resultaten

- Er zijn meer woonzorginitiatieven door en voor Wageningse inwoners.
- Het aanbod van woningen die geschikt zijn voor senioren is in 2030 vergroot door zowel nieuwbouwplannen als levensloopbestendige aanpassingen in de bestaande woningvoorraad.
- Opstellen Visie Wonen & Zorg, welke wordt vertaald in een uitvoeringsplan Wonen & Zorg. Voor deze visie en het uitvoeringsplan wordt een dashboard ingericht met ter zake doende data.

Wat hebben we bereikt?

2.7.5 Uitvoering wettelijke taken.

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- We voldoen aan de taakstelling van de huisvesting van statushouders in Wageningen.

Toelichting

- We voldoen aan de taakstelling van de huisvesting van statushouders in Wageningen.
- In het kader van de wet betaalbare huur is het gemeentelijk meldpunt Wet goed verhuurderschap uitgebreid.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

2.8 Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet

Wat wilden we bereiken?

Gemeentelijke gebouwen worden ingezet voor het huisvesten van een breed aanbod aan culturele, sociale, maatschappelijke en sportvoorzieningen.

Wat hebben we bereikt?

2.8.1 Het multifunctioneel gebruik van gemeentelijke gebouwen bevorderen.

Toelichting

Op 17 december 2024 is de Vastgoednota vastgesteld door de gemeenteraad. In deze nota worden de kaders uiteengezet om maatschappelijk meerwaarde, het bezit, het gebruik en het beheer zo optimaal mogelijk op elkaar aan te laten sluiten. Op basis hiervan wordt de uitvoering opgepakt inclusief een inschatting van de benodigde ambtelijke capaciteit. Voor cultuur ligt er een specifieke opgave gelet op de omvangrijke huisvestingsvraag vanuit het culturele veld. De verkoopopbrengst van Wilhelminaweg 1 en 3 wordt ingezet voor aankoop of huur van een geschikte locatie ten westen van het centrum voor het huisvesten van culturele organisaties, culturele broedplaats en/of andere functies.

Beoogde resultaten

- Een strategisch vastgoed plan als afwegingskader welke maatschappelijke- en culturele instellingen worden gehuisvest in gemeentelijke gebouwen.

Wat hebben we bereikt?

2.8.2 Gebouwen die niet meer nodig zijn worden verkocht of benut als potentiële locatie voor woningbouw.

Toelichting

Op basis van de nieuwe vastgoednota is besloten om de panden Wilhelminaweg 1 en 3 te verkopen, wordt het voormalige schoolgebouw aan de Arboretumlaan 1 voorlopig ingezet voor het huisvesten van culturele partijen die bijdragen aan de cultuuroelstellingen van de gemeente. Verder wordt het schoolgebouw aan de Zeemanstraat tot 2030 ingezet als tijdelijke wissellocatie voor scholen die nieuwbouw realiseren op bestaande locaties in de stad.

Beoogde resultaten

- Aanwijzen van gemeentelijke gebouwen en locaties die geschikt zijn voor woningbouw op basis van het strategisch plan gemeentelijk vastgoed.
- De verkoop van gemeentelijke gebouwen tot en met 2023 is opgeschort in afwachting van het strategisch vastgoed plan. De netto verkoopopbrengst van incidenteel € 2.641.000 wordt op basis van de uitkomst van het strategisch plan opnieuw bepaald.

Wat hebben we bereikt?

2.8.3 Streven naar een gezonde en kostendekkende exploitatie van gemeentelijke gebouwen.

Toelichting

Bij team Vastgoedbeheer loopt in Q1/Q2 2025 een pilot voor het opstellen van een Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan voor een vijftal gemeentelijke panden. Aansluitend op deze pilot volgt de rest van de gemeentelijke vastgoedportefeuille. De MJOP's worden omgevormd tot duurzame MJOP's.

De lopende concessieovereenkomst voor het zwembad is eind 2024 verlengd.

Beoogde resultaten

- Een nieuwe concessie overeenkomst voor de exploitatie van zwembad De Bongerd in afwachting van de besluitvorming over de keuze tussen renovatie of nieuwbouw.
- Het duurzaam in stand houden van gemeentelijke gebouwen en het klimaatneutraal maken ervan voor 2040.

Algemene informatie programma 2

Beleidsindicatoren

De volgende wettelijk verplichte beleidsindicatoren hebben betrekking op programma 2 Wageningen fysiek:

- Functiemenging
- Vestigingen
- Banen
- Huishoudelijk afval
- Hernieuwbare elektriciteit
- Nieuwbouw woningen

Zie hiervoor ook de bijlage Wettelijk verplichte beleidsindicatoren.

Beleidskader bereikbaarheid

Verordeningen:

- Beleidsregels uitgifte parkeervergunningen Wageningen (2022)
- Nota Parkeernormen Wageningen (2015)
- Beleidsregels fietsparkeren bij kamergewijze verhuur (2022)
- Verordening Parkeerbelastingen (2024)
- Verordening Mobiliteitsfonds Wageningen (2016)
- Aanwijzingsbesluit Vergunningparkeren (2022)
- Aanwijzingsbesluit betaald parkeren (2022)
- Algemene Plaatselijke Verordening (2024)
- Verordening veergelden Lexkesveer (2024)
- Parkeerverordening (2018)
- Wegsleepverordening Wageningen (2021)
- Regeling ontheffingen voetgangerszone Centrum (2008, actualisatie 2015)

Beleidsnota's:

- Visie openbare laadinfrastructuur 2030 (2022)
- Netwerkvisie (2016)
- Fietsnetwerk Wageningen. Update en uitwerking van de netwerkvisie (2023)
- Parkeernota (2015)
- Visie Bebouwde Kom Wageningen 2045 (2024)
- Uitvoeringsprogramma GMP (2013)
- GMP visiedocument (2012)
- Handboek inrichting openbare ruimte (wageningen.hior.nl) (2024)
- Kansgestuurd beheer (2019)
- Beheerplan VRI's (2020)

Beleidskader economische ontwikkeling

Verordeningen:

- Verordening winkeltijden Wageningen (2021)
- Verordening op de heffing en de invordering van reclamebelasting (2024)
- Marktgeldverordening (2024)
- Verordening Fysieke Leefomgeving (2022)
- Marktverordening (2015)
- Inrichtingsplan Wageningse markten (2017)
- Verordening Scheepvaartrechten (2024)

Beleidsnota's:

- Visie Economie 'Op weg naar een impacteconomie' (2024)
- Visie Bebouwde Kom (2024)
- RPLG (Regionaal Perspectief Landelijk Gebied) (2024)
- Beleidskader horeca en detailhandel 2023-2027 (2023)
- Startnotitie KennisAs (2023)
- Regionaal programma werklocaties 2022-2026 (2022)
- Regionale Visie Werklocaties 2020-2030 (2021)
- Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley (2022)
- Nota Bovenwijkse Voorzieningen (2021)
- Beleidsregels terrassen (2021)
- Visie Binnenstad (2015)
- Nadere regels met betrekking tot de heffing en invordering van reclamebelasting (2012)
- Nota grondbeleid (2009)
- Beleidsplan Recreatie en Toerisme (2008/2009)
- Kadernota herontwikkeling Rijnhaven (2003)
- Onderzoeksrapport toekomst haven 'De voortuin van Wageningen' (2002)
- PDV beleid regio Food Valley 2020-2025 (2021)
- Beleidsnotitie Bed & breakfast (2009)

Overeenkomsten /convenanten:

- Convenant Ondernemersfonds Wageningen 2024-2025
- Samenwerkingsovereenkomst Regiodeal Food Valley 2020-2023

Beleidskader ruimtelijke ontwikkeling

Verordeningen:

- Verordening begraafrechten (2024)
- Verordening Fysieke Leefomgeving (2022)
- Doelgroepenverordening (2023)

Beleidsnota's:

- Groenbeleidsplan (2017)

- Bomenbeleidsplan (2024)
- Biodiversiteitsplan (2024)
- Welstandsnota gemeente Wageningen 2018
- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaats en gedenkpark "De Leeuwerenk" 2019
- Beleidsnotitie openbare verlichting (2012)
- Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving VTH-Beleid gemeente Wageningen
- Beleidsregels camping de Wielerbaan 2017
- Beleidsregels handhaving basisfunctie Openbare Ruimte (2005)
- Deltaplan Biodiversiteit (2022)
- Routekaart Wageningen Klimaatneutraal 2030-40 (2022)
- Visie bebouwde kom (2024)
- Beleidsregels woningsplitsing (2024)
- Herijkte woningmarktstrategie (2024)

Beleidskader klimaat

Verordeningen:

- Algemene subsidieverordening (2007)

Beleidsnota's:

- Visie openbare laadinfrastructuur 2030 (2022)
- Routekaart Wageningen Klimaatneutraal 2030-40 (2022)
- De Wageningse Windvisie (2021)
- Beleidsnotitie Duurzaam Bouwen Wageningen 2017-2021
- Visie Buitengebied (2020)
- Visie Wageningen 2045 (2024)
- Regionale Energiestrategie Regio Foodvalley 1.0. (RES RFV 1.0.) 2021
- Bodemkwaliteitskaart 2018 en nota bodembeheer (2012)
- Afvalbeleidsplan (2012, wordt momenteel herijkt)
- Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (2011-2015)
- Beleidsregels hogere waarde Wet Geluidhinder (2008)
- Waterplan (2005)
- Baggerplan (2003-2012)
- Optimalisering afvalwaterstudie (2002)
- Voedselagenda (2021)
- Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (2024)

Beleidskader wonen

Verordeningen:

- Huisvestingsverordening Wageningen (2023)
- Doelgroepenverordening Wageningen (2023)

Beleidsnota's:

- Beleidsnota woningsplitsing (2024)
- Herijking woningmarktstrategie (2024)
- Beleidskader collectieve woonvormen (2024)
- Woonzorgvisie (2024)
- Nota Grondbeleid (2024)
- Beleidsregels zelfbewoning en antispeculatie (2023)
- Prestatieafspraken De Woningstichting 2024-2025
- Prestatieafspraken Idealis 2023-2026
- Locatie-onderzoek woningbouw (2022)
- Beleidsregels kamergewijze verhuur (2021)
- Woningmarktstrategie (2023)
- Woonvisie 2025 (2016)
- Notitie integrale afweging potentiële locaties voor studentenhuisvesting Wageningen (2017)
- Duurzame Gebiedsontwikkeling vanuit het Klimaatplan 2022-2026 (2021)

Convenanten:

- Convenant WAC (2021)

Beleidskader Vastgoed

Omschrijving

Beleidsnota's:

- Strategische Vastgoednota (2024)

Betrokkenheid verbonden partijen

Regio Foodvalley

Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten met in totaal 350.000 inwoners. De gemeente Wageningen neemt deel aan Regio Foodvalley via een gemeenschappelijke regeling om een aantal doelen uit haar programma te bereiken.

Regio Foodvalley treedt op als opdrachtgever voor het programma 'De Bereikbare Vallei', dat bijdraagt aan het beïnvloeden van de vraag naar mobiliteit. Dit is van belang voor de doelstelling om de bereikbaarheid optimaal te houden en om verduurzaming van mobiliteit te bewerkstelligen. Daarnaast vervult de regio de regisserende rol voor basismobiliteit.

De Bereikbaarheidsagenda voor Regio Foodvalley biedt een richtinggevend kader voor 2030, waarmee de ambities van de regio zijn vertaald naar een duidelijke koers voor de ontwikkeling en de uitvoering van het regionale mobiliteitsbeleid.

Op het gebied van economie zijn deze doelen onder meer het ontwikkelen van het juiste aanbod van bedrijventerreinen, marketing en acquisitie, gezamenlijke profilering en lobby in Brussel. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor uitvoering van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en adviseert provincies, het Rijk en de Europese Commissie over wetten en regels. Ook coördineert de regio een uitvoeringsprogramma, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden door samenwerkende gemeenten uitgevoerd.

Ondernemers, onderwijs en overheid werken samen in de Triple Helix Foodvalley. Het doel van de samenwerking is een economische topregio. Hiervoor heeft de Triple Helix een Strategische Agenda

opgesteld. Deze agenda is vertaald in een Uitvoeringsprogramma. Deze projecten dragen bij aan de ambities van de Strategische Agenda en worden door meerdere O's getrokken en ondersteund.

Op het gebied van klimaat, afval en bodem vindt afstemming en - waar relevant - samenwerking plaats. Op gebied van klimaat wordt in opdracht van het Rijk gewerkt aan een Regionale Energiestrategie.

Op het gebied van wonen zijn deze doelen onder meer het vergroten van de aantrekkelijkheid, wervingskracht en betaalbaarheid van wonen in de Regio Foodvalley. Dit wordt uitgewerkt in het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad en het voorzien in de (nieuwe) woningbehoefte van starters, ouderen, studenten, kenniswerkers en doorstromers. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en coördineert een uitvoeringsprogramma 2018-2021, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden uitgevoerd door samenwerkende gemeenten.

Opheusdens Veer

Het Opheusdens Veer voert de veerdiensten uit tussen Wageningen en Opheusden. Dit is van belang voor de bereikbaarheid van Wageningen.

Omgevingsdienst De Vallei

De Omgevingsdienst De Vallei (OddV) voert in opdracht van de gemeente taken uit op het gebied van vergunningverlening en handhaving.

Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

Voor de inzameling van huishoudelijk afval, straat- en rioolreiniging, gladheidsbestrijding en plaagdierbestrijding werkt de gemeente samen met ACV. ACV is een naamloze vennootschap met verschillende dochterondernemingen. De aandelen zijn in het bezit van de gemeenten Ede, Wageningen, Renkum, Renswoude en Veenendaal. ACV Gemeenten voert de opdrachten van de deelnemende gemeenten uit.

Joint Warmte B.V.

Gemeente Wageningen is samen met bewonerscoöperatie Warmtenet Oost-Wageningen U.A. voor 66,7% eigenaar van Warmtebedrijf Oost-Wageningen B.V. Het warmtebedrijf is de komende 30 jaar eigenaar en beheerder van de opweklocatie aan de Dolderstraat 88.

Platform Water Vallei en Eem

Platform Water Vallei en Eem is een samenwerkingsverband dat zich richt op verschillende aspecten van waterbeheer. Voorbeelden van producten die voortkomen uit de samenwerking zijn gezamenlijk meten en monitoren en de Klimaatatlas. Gemeente Wageningen is geen individueel gesprekspartner richting het DPRA (Delta Programma Ruimtelijk Adaptatie), maar dit is belegd bij het platform.

Samenwerkingsovereenkomst Grebbedijk

De Samenwerkingsovereenkomst Planuitwerkingsfase Gebiedsontwikkeling Grebbedijk is gesloten met het Waterschap Vallei en Veluwe, de provincies Gelderland en Utrecht, gemeenten Wageningen en Rhenen, Rijkswaterstaat Oost-Nederland namens de Staat der Nederlanden, Staatsbosbeheer en de Stichting Het Utrechts Landschap. De overeenkomst heeft als doel om het vastgestelde voorkeursalternatief voor de gebiedsontwikkeling uit te werken tot een definitief ontwerp; een goedgekeurd projectbesluit voor de dijkversterking en de overige te nemen besluiten en vergunningen en een aanbestedingsdossier ten behoeve van de realisatie.

Stichting Wageningse Eng (statuten), TAWÉ (reglement)

Voor de uitvoering van projecten die de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Eng behouden en waar mogelijk versterken, werkt de gemeente samen met de Stichting Wageningse Eng (SWE). De missie en visie van de SWE liggen verankerd in de statuten van de stichting. Om de diverse belangen van en op de Wageningse Eng verder te verankeren, heeft het gemeentebestuur een Territoriale Adviescommissie Wageningse Eng (TAWÉ) ingesteld. Deze commissie is door het college van burgemeester en wethouders ingesteld en benoemd via een artikel 84-commissie/verordening. De TAWÉ adviseert, zowel gevraagd als ongevraagd, het college van burgemeester en wethouders over gemeentelijke beleidsontwikkelingen, vergunningverlening en andere zaken met betrekking tot de Wageningse Eng.

Adviescommissie Wageningse Berg (Bergcommissie)

De Bergcommissie bestaat uit een aantal mensen met specialismen in onder andere ecologie, bodemkunde, erosie. De Bergcommissie heeft als doel om gevraagd en ongevraagd het college te

adviseren over de Wageningse berg. Het belang hierbij is het behoud en bevordering van de unieke waarden van de Berg. Het richt zich met name op instandhoudingsbeheer van de unieke natuurwaarde van het gebied maar ook de landschappelijke, recreatieve en cultuurhistorische waarden. De Bergcommissie heeft als invloedsfeer de Wageningse Berg zelf, maar geeft ook adviezen over aangrenzende gebieden vanwege met name de natuurwaarden. Denk hierbij aan ontwikkelingen als De Dreijen, Hinkeloord en Veerweg.

Adviescommissie Binnenveld en Uiterwaarden (ABU)

De Adviescommissie Binnenveld en Uiterwaarden (ABU) De commissie heeft als doel het college van burgemeester en wethouders, zowel gevraagd als ongevraagd, van gemotiveerd advies te voorzien over activiteiten in de fysieke leefomgeving van het Binnenveld, inclusief het transformatiegebied, en de Uiterwaarden. Dit kan gaan over omgevingsvergunningen, maar ook over (nog te ontwikkelen) beleid. Ongevraagd advies zal 'goed afgewogen en neutraal' zijn, gebaseerd op de aanwezige plannen, gemeentelijke ambities en de realisatie daarvan op een specifieke locaties. De commissie bestaat uit vijf onafhankelijke en gemotiveerde inwoners van Wageningen.

Stadsagenda

De samenwerking tussen Wageningen University and Research (WUR) en de gemeente Wageningen met als doel de kennis en innovatie vanuit de WUR lokaal in Wageningen toe te passen.

Klimaatpartners

Een netwerk van lokale en regionale partners die de Wageningse klimaatambities onderschrijven. Het netwerk bestaat uit strategische partners die betrokken zijn bij bijhorende strategische gesprekken en besluitvorming. Daarnaast is er een stadsbreed netwerk dat elkaar ontmoet in laagdrempelige netwerkbijeenkomsten met als doel te inspireren en te stimuleren.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

- Samen met de partners gemeente Ede en de provincie Gelderland, en in samenwerking met Regio Foodvalley en Foodvalley NL, werken we aan de versterking van het vestigingsklimaat in het kennishart Ede-Wageningen. Het programma Binnenstad wordt uitgevoerd met nauwe betrokkenheid van ondernemers, bewoners en andere betrokkenen bij de binnenstad. Formele spelers hierbij zijn de Stichting Ondernemersfonds Wageningen, de WOC-afdeling detailhandel en afdeling Wageningen van de Koninklijke Horeca Nederland.

Wat heeft het gekost?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024
Lasten	-35.844	-47.203	-47.394	-191
Baten	19.190	28.761	30.154	1.393
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	-16.654	-18.441	-17.240	1.202
Stortingen	-2.997	-1.893	-2.803	-910
Onttrekkingen	6.873	5.949	7.689	1.741
Mutaties Reserves	3.877	4.056	4.887	831
Resultaat na reservemutaties	-12.778	-14.386	-12.353	2.033

Exploitatie	Realisatie 2024				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
2.1 Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit	-5.511	2.202	-338	286	-3.362
2.2 Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat	-	11.537	-170	1.110	-537
2.3 Een groene en biodiverse leefomgeving	-5.464	977	-19	96	-4.410
2.4 Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving	-7.064	3.355	-1.794	2.748	-2.755
2.5 Klimaatneutraal in 2030-2040	-5.357	816	-	3.214	-1.326
2.6 Een veilige en gezonde leefomgeving	-7.773	9.293	-467	8	1.060
2.7 Voldoende betaalbare, duurzame en kwalitatieve goede woningen in een groene wijk met ontmoeting	-1.262	58	-	181	-1.023
2.8 Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet	-1.949	1.917	-14	45	-0
Gerealiseerd resultaat	- 47.394	30.154	-2.803	7.689	- 12.353

Exploitatie	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
140.00 Dierenwelzijn	-76	-89	-13
210.00 Wegen, straten en pleinen	-2.327	-2.548	-221
210.10 Nutsbedrijven en derden	-27	71	98
210.50 Openbare verlichting	-466	-411	55
211.00 Verkeersmaatregelen	-1.301	-1.420	-119
214.00 Parkeervoorzieningen	834	903	69
221.00 Rijnhaven	-51	-52	-1
223.00 Veerdiensten	-195	-244	-49
310.00 Markten	17	-4	-20
310.10 Bevordering handel en ambacht	-421	-421	0
310.20 Bevordering bedrijfsvestigingen	-586	-480	106
541.10 Cultuurhistorie	-163	-156	7
560.00 Wijk- en buurtbeheer	-4.392	-4.275	117
710.10 Plaagdierbestijding	-129	-101	28
721.00 Afvalverwijdering en -verwerking	1.241	1.561	320
722.00 Riolering en waterzuivering	647	702	55
722.10 Waterkering, afwatering en landaanwinning	-224	-215	8
723.00 Energiebeheer	-4.586	-4.541	45
723.10 Milieubeheer	-358	-339	19
724.00 Beheer begraafplaats	131	127	-4
810.00 Ruimtelijke beleid	-3.054	-2.188	866
810.20 Ruimtelijke beheer	-161	-164	-3
810.30 Bestemmingsplannen	-468	-365	103
810.40 Kostenverhaalallocaties	371	-316	-687
820.00 Volkshuisvesting	-1.353	-1.157	195
820.10 Exploitatie verspreid woningbezit	-19	-18	2
821.00 Stadsvernieuwing	-	-10	-10
822.10 Woonruimte zorg	-43	-47	-4
822.30 Vastgoedsysteem	-245	-230	14
825.00 Omgevingsvergunning	-654	-279	375
830.00 Grondexploitatie	-2	-521	-519
830.10 Exploitatie vastgoed	-381	-14	367
Saldo van baten en lasten voor reservemutaties	-18.441	-17.240	1.202
140.00 Dierenwelzijn	-	-	-
210.00 Wegen, straten en pleinen	-121	-41	80
210.10 Nutsbedrijven en derden	-	-	-
210.50 Openbare verlichting	-	-	-
211.00 Verkeersmaatregelen	60	60	-
214.00 Parkeervoorzieningen	-176	-72	105
221.00 Rijnhaven	85	99	13
223.00 Veerdiensten	-	-	-
310.00 Markten	-5	-5	-
310.10 Bevordering handel en ambacht	174	311	137
310.20 Bevordering bedrijfsvestigingen	90	90	-
541.10 Cultuurhistorie	-	-	-
560.00 Wijk- en buurtbeheer	-	59	59
710.10 Plaagdierbestijding	-	-	-
721.00 Afvalverwijdering en -verwerking	-	-399	-399
722.00 Riolering en waterzuivering	-	-	-
722.10 Waterkering, afwatering en landaanwinning	-50	-60	-10
723.00 Energiebeheer	3.214	3.214	0
723.10 Milieubeheer	-	-	-
724.00 Beheer begraafplaats	19	19	-

Exploitatie	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
810.00 Ruimtelijke beleid	557	557	-
810.20 Ruimtelijke beheer	-	-	-
810.30 Bestemmingsplannen	169	169	-
810.40 Kostenverhaallocaties	-407	280	687
820.00 Volkshuisvesting	181	181	-
820.10 Exploitatie verspreid woningbezit	-	-	-
821.00 Stadsvernieuwing	-	-	-
822.10 Woonruimte zorg	-	-	-
822.30 Vastgoedsysteem	-	-	-
825.00 Omgevingsvergunning	210	-52	-262
830.00 Grondexploitatie	75	445	370
830.10 Exploitatie vastgoed	-20	31	51
Mutaties reserves	4.056	4.887	831
Resultaat na reservemutaties	-14.386	-12.353	2.033